

**NÁRODNÁ RADA OBČANOV
SO ZDRAVOTNÝM
POSTIHNUTÍM V SR**

Mosty inklúzie

Internetový časopis

Ročník 2017, číslo 05 a 06 (november, december)

Vydáva

Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR
s finančnou podporou

Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Časopis je k dispozícii on-line i na stiahnutie na adrese www.nrozp-mosty.sk

ÚVODNÍK	3
ZO ŽIVOTA ORGANIZÁCIÍ	4
Yalta naštartovala mladých ľudí	4
OSN vyhlásila Medzinárodný deň posunkových jazykov	9
TÉMY ČÍSLA	9
Európania so zdravotným postihnutím v Európskom parlamente	9
Príhovor Branislava Mamojku na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím	13
Manifest EDF o Európskych voľbách 2019	15
Uznesenie EDF o Európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2020 – 2030 prijaté na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím	18
Mimoriadne uznesenie o Európskom akte o prístupnosti	20
O voľbách formálne? V žiadnom prípade	21
Výstava v Európskom parlamente zachytila významné udalosti EDF	25
Hrôzy, ktoré sa nesmú opakovať	25
AKTUÁLNA LEGISLATÍVA	26
Valorizácia dôchodkov v roku 2018	26
Zdravotná pohotovosť po novom	27
Na čo sa pripravuje vláda v roku 2018	29
Novela zákona o sociálnych službách a príspevok na sociálnu službu	31
AKO TO FUNGUJE V EÚ A VO SVETE	33
Európske dni osôb so zdravotným postihnutím 2017: K inkluzívnej, sociálnej a udržateľnej Európe	33
Access City Award 2018	35
Európsky akt o prístupnosti: Rada EÚ prijala stanovisko	37
Postoj EDF k európskym fondom a politike súdržnosti po roku 2020	39
BUDE VÁS ZAUJÍMAŤ	40
Nový Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť zasadol po prvý raz	40
Poznáme víťazov súťaže Zlatý erb 2017	44
Konferencia o osobnej asistencii	47
EDF – Oracle štipendium pre študentov so zdravotným postihnutím v oblasti e-prístupnosti	55
Cestujete do Česka? Pomôžu Mapy bez bariér	56

ÚVODNÍK

Vážení čitatelia,

rok 2017 priniesol rad významných udalostí na národnej, no aj na európskej úrovni. K tým najdôležitejším nesporne patril Štvrtý Európsky parlament ľudí so zdravotným postihnutím, ktorého zasadnutie sa uskutočnilo začiatkom decembra. Hovorilo sa na ňom o základných právach v demokratických krajinách – o práve voliť a podieľať sa na politickom i verejnom živote.

Právo voliť a byť volený je zakotvené v Dohovore OSN, ktorý ratifikovala EÚ aj všetky jej členské štáty okrem Írska.

Bolo však zarážajúce počuť o tom, že v skutočnosti státisíce Európanov so zdravotným postihnutím nemôžu uplatňovať toto svoje základné právo. Negatívne skúsenosti majú najmä ženy so zdravotným postihnutím, ľudia žijúci v inštitúciách a ľudia s mentálnym či psychosociálnym postihnutím. Tejto udalosti sme venovali celú rubriku Témy čísla. Nájdete v nej nielen základné informácie o zasadnutí a sprievodných podujatiach, no aj fotoreportáž i preklady prijatých dokumentov, ktoré by mali poskytnúť východiská pre ďalšie dianie v Európskom parlamente.

V aktuálnom dvojčíslu sme však pre vás pripravili aj ďalšie dôležité témy. Prinášame podrobnosti z legislatívy, spravodajstvo z prvého zasadnutia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a z košickej konferencie o osobnej asistencii.

Dozviete sa, kto získal ocenenie Zlatý erb (hodnotila sa aj bezbariérovosť webovských stránok), kto vyhral súťaž o najprístupnejšie mesto Európskej únie – cenu Access City Award. Tiež o tom, že vyhlásili Medzinárodný deň posunkových jazykov a, ak radi cestujete, ako sa rozširujú české Mapy bez bariér.

Pevne veríme, že vás najnovšie Mosty inklúzie zaujmú. Ďakujeme Vám za priazeň v roku 2017 a všetkým prajeme šťastný a úspešný rok 2018.

Redakcia

ZO ŽIVOTA ORGANIZÁCIÍ

Yalta naštartovala mladých ľudí

Dospievanie predstavuje úsek života plný rôznych rozporov a nových úloh. Mladý človek sa učí orientovať v samom sebe, hľadá si miesto vo svete a overuje si, čo dokáže a čo vydrží. Ide teda o značne stresujúce obdobie, navyše, ak mladý človek má aj nejaké zdravotné postihnutie, môžu sa viac zvýrazniť niektoré prvky dospievania.

Patrí medzi ne napríklad zvýšená citlivosť na vonkajší vzhľad, potreba začlenenia sa do rovesníckej skupiny či vyrovnávanie sa so závislosťou od pomoci iných.

Človek so zrakovým znevýhodnením v tomto období života môže prežívať dôsledky svojho postihnutia oveľa intenzívnejšie. Do hry vstupujú už aj rôzne problémy týkajúce sa postupného osamostatňovania, najmä od rodiny, voľba vhodného povolania a hľadanie zamestnania.

Viacerí mladí ľudia so zrakovým znevýhodnením po ukončení inštitucionalizovaného vzdelávania, aj v dôsledku menších príležitostí na aktívne prežívanie voľného času či zapájanie sa do neformálnych mládežníckych aktivít, si potom osvojujú pasívnu rolu prijímateľa starostlivosti.

Chceme mladých naštartovať!

Na Slovensku prakticky neexistuje systematická a cielená podpora mladých ľudí so zdravotným postihnutím, ktorá by zabránila ich pasivite a motivovala ich ku občianskej angažovanosti.

Ambíciu naštartovať mladých ľudí mala aj Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. V spolupráci so Slovinskou asociáciou zdravotne postihnutých študentov (DŠIS) a Platformou dobrovoľníckych centier a organizácií (PDCO) uskutočnili od roku 2015 do súčasnosti viaceré vzdelávacie a mládežnícke aktivity.

Hľadá sa mladý líder a dobrovoľník

Po intenzívnejšom pospájaní všetkých projektových partnerov sa ešte na začiatku projektovej spolupráce vynorila potreba konkrétneho zdefinovania mladého lídra a dobrovoľníka. Takto vznikli nasledovné charakteristiky:

Mladý líder so zrakovým postihnutím je vo veku od 18 do 30 rokov a:

- je dostatočne samostatný vo formách kompenzácie svojho zrakového znevýhodnenia (orientácia v priestore, sebaobsluha, práca s IKT, komunikácia);
- má všeobecný prehľad o dianí v spoločnosti;
- chce sa angažovať v občianskej spoločnosti a v organizáciách na pomoc ľuďom so zrakovým postihnutím alebo v iných mládežníckych štruktúrach v rámci SR / EU;
- má motiváciu venovať svoj čas aj iným.

Mladý dobrovoľník je mladý človek vo veku od 18 do 30 rokov, ktorý:

- sa chce angažovať v občianskej spoločnosti a v mládežníckych štruktúrach v rámci SR, najmä v organizáciách na pomoc osobám so zrakovým znevýhodnením;
- má dostatočnú mieru empatie a motiváciu venovať svoj čas iným;
- má všeobecný prehľad o dianí v spoločnosti;
- má záujem spolupracovať s nevidiacou a slabozrakou mládežou, ako i s odborníkmi, ktorí im poskytujú profesionálnu odbornú pomoc;
- môže a má záujem byť zapojený do projektu do konca roka 2017;
- má záujem stať sa dobrovoľníkom v oblasti inklúzie ľudí so zrakovým postihnutím. V čase novembra 2016 – do augusta 2017 v spolupráci s ľuďmi so zrakovým postihnutím uskutoční sériu workshopov/seminárov a aktivít zameraných na inklúziu ľudí so zrakovým postihnutím.

Tieto charakteristiky umožnili nastaviť obsah vzdelávania, ako i všetky ďalšie projektové aktivity.

Učíme sa...

Hlavným cieľom vzdelávacej fázy, ktorá sa začala v januári 2016, bolo zvyšovanie kapacít všetkých cieľových skupín projektu t.j. profesionálov (pracovníkov ÚNSS a DŠIS), mladých ľudí so zrakovým postihnutím (mládežníckych lídrov) a mladých ľudí bez zrakového postihnutia (dobrovoľníkov). Uskutočnili sa tieto vzdelávacie aktivity:

Vzdelávanie pracovníkov

Pracovníci oboch organizácií boli kľúčoví pre projekt, keďže v jeho ďalších fázach mali zabezpečovať priamu podporu mladých ľudí so zrakovým postihnutím. Vzdelávaní boli pracovníci krajských stredísk ÚNSS a pracovníci a asistenti DŠIS.

Pracovníci ÚNSS si počas dvoch školení (za každé krajské stredisko jeden pracovník) rozšírili svoje poznatky v témach podpory nezávislosti mládeže prostredníctvom poskytovania špecializovaných sociálnych služieb (zabezpečovali lektori ÚNSS), vyhľadávania a nábora mladých ľudí, prípravy mládežníckych podujatí a práce so zmiešanými skupinami mládeže (zabezpečovali lektori DŠIS).

Keďže pracovníci DŠIS v prevažnej miere pracujú s mladými ľuďmi s telesným postihnutím, prostredníctvom dvoch školení, ktoré zabezpečovali lektori ÚNSS, sa naučili techniky sprevádzania, komunikovať a sprístupňovať informácie osobám so zrakovým postihnutím.

Vzdelávanie mladých lídrov a dobrovoľníkov

Do projektu boli vybraní mladí ľudia aj na základe vyššie uvedených charakteristík t.j. profilu mladého lídra a dobrovoľníka. Spolu bolo školených 22 osôb (14 so zrakovým postihnutím a osem bez zrakového postihnutia).

Uskutočnili sme celkovo štyri školenia, ktoré zastrešovali lektori ÚNSS, DŠIS a PDCO. Tieto sa zameriavali najmä na prácu s rovesníckou skupinou, rozvoj líderských a komunikačných zručností, plánovanie a riadenie projektov, spoluprácu v tíme a vedenie mládežníckych aktivít.

Špecifickým bolo posledné (štvrté) školenie, na ktorom si mladí lídri osvojili zručnosti z oblasti manažmentu dobrovoľníkov – teda od ich náboru, priebežnej podpory až po oceňovanie. Uvedenú vzdelávaciu aktivitu akreditovanú Ministerstvom školstva SR pripravila Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií. Školenie manažmentu dobrovoľníkov rovnako absolvovali aj pracovníci ÚNSS.

Dobrovoľníci v projekte tvorili skupinu mladých ľudí bez zrakového postihnutia. Získavali sme ich prostredníctvom spolupráce s dobrovoľníckymi centrami v krajoch (napr. v Nitre a v Bratislave) alebo aj prostredníctvom vlastného náboru stredísk (napr. v Banskej Bystrici a v Prešove).

So zámerom lepšie komunikovať a efektívnejšie fungovať v rámci mládežníckej skupiny, dobrovoľníci zvlášť absolvovali pod vedením vybraných krajských stredísk zážitkové školenie zamerané na komunikáciu a sprevádzanie nevidiacich a slabozrakých.

Našartovaná mládež

V rámci projektu sme vytvorili štyri mládežnícke skupiny, a to v pilotných krajoch – Bratislava, Nitra, Banská Bystrica a Prešov. Pod vedením vyškolených pracovníkov krajských stredísk ÚNSS mládežníci realizovali svoje vlastné nápady a zároveň motivovali ďalších nevidiacich a slabozrakých.

Pilotné mládežnícke skupiny uskutočnili:

- štyri víkendovky (každý kraj zrealizoval jednu celoslovenskú víkendovku),
- 20 osvetových workshopov na základných a stredných školách, na ktorých prezentovali život človeka so zrakovým postihnutím (každý pilotný kraj uskutočnil päť workshopov),
- 40 tematických stretnutí mládežníckych skupín (uskutočnilo sa 10 stretnutí v jednom pilotnom kraji) na rôzne témy – napr. vizážistické stretnutie, lietanie s Eurofly, showdown a pod.

Mládežnícka skupina v kraji sa pravidelne stretávala v zložení: jeden pracovník krajského strediska, štyria vyškolení mladí lídri, dvaja dobrovoľníci a ďalšia nevyškolená mládež so zrakovým postihnutím – v celkovom počte 10 osôb. Mládežníci sa priamo podieľali na príprave jednotlivých stretnutí, mali na starosti jeho vedenie či kompletne zabezpečenie. Pri aktivitách v krajoch bolo hlavným zámerom odskúšať si priamo v praxi zručnosti nadobudnuté počas YALTA školení. Koordináciu a celkovú podporu poskytoval taktiež vyškolený pracovník krajského strediska.

Know-how v kocke

V rámci projektu YALTA sa uskutočnilo množstvo vzdelávacích aktivít s využitím moderných neformálnych metód vzdelávania mladých ľudí i pracovníkov. Poznatky získané počas projektu sú zhrnuté v dvoch hlavných projektových výstupoch: v príručke pre pracovníkov s mládežou a v príručke pre mladých lídrov.

V Príručke pre pracovníkov s mládežou sú hlavnými témami:

- charakteristika zrakového postihnutia (zameranie hlavne na dôsledky),
- efektívna komunikácia a sprevádzanie osôb so zrakovým postihnutím,

- primerané opatrenia a úpravy pri zapájaní nevidiacich a slabozrakých mladých lídrov a dobrovoľníkov (zameranie na úpravy prostredia a na osobnú asistenciu),
- vytváranie bezbariérového prostredia pre nevidiacich a slabozrakých,
- sprístupňovanie informácií pre osoby so zrakovým postihnutím,
- kompenzačné pomôcky pre ľudí so zrakovým postihnutím,
- mentorstvo pre mládež,
- manažment dobrovoľníkov (od náboru cez vytváranie dobrovoľníckeho programu až po ocenenie).

Hlavnými témami Príručky pre mladých lídrov sú:

- metódy práce s mládežou (príprava rôznych typov rozvíjajúcich aktivít),
- tímová práca,
- koordinácia projektov (od plánovania až po realizáciu a vyhodnotenie),
- manažment dobrovoľníkov,
- líderstvo a líderské zručnosti (zahŕňa aj rozhovory s inšpiratívnymi lídrami so zrakovým postihnutím),
- úprava hier a aktivít pre osoby so zrakovým postihnutím,
- sebaobhajoba a sebaobhajovacie zručnosti.

Obe príručky sú dostupné v slovenskom i v anglickom jazyku, v grafickej i v prístupnej elektronickej forme na webovej stránke <http://www.unss.sk/yalta>.

Dostupné boli aj počas novembrovej konferencie ÚNSS s názvom Aktivizácia mládeže – od ambície k úspechu, ktorá bola plne venovaná téme podpory mladých ľudí.

Pootvorili sme dvere

Vďaka projektu YALTA sme sa naučili veľa nového: komunikovať s mladými ľuďmi, manažovať strategické partnerstvo a byť otvorení voči dobrovoľníkom.

Avšak vynorilo sa nám aj niekoľko nových tém, (napríklad dobrovoľníctvo a jeho profesionalizácia), ktoré plánujeme v budúcnosti naďalej rozvíjať.

Projekt YALTA chápeme ako určité pootvorenie dverí do záhadnej trinástej komnaty, do ktorej nás láka stále viac a viac nahliadnuť.

Tímea Hóková, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska

Populárne ručné práce na mládežníckych stretnutiach - ako sa vyrábajú sviečky. FOTO – ÚNSS

Vizážistka Zuzka sa dotýka Kikinho líca na mieste, kam má naniesť štetcom líčka. Veď aj to patrí k životu mladých. FOTO – ÚNSS

OSN vyhlásila Medzinárodný deň posunkových jazykov

Dňa 19. decembra 2017 zástupcovia 72. valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov (OSN) v New Yorku prijali rezolúciu o Medzinárodnom dni posunkových jazykov (angl. International Day of Sign Languages).

OSN vyhlasuje 23. september za Medzinárodný deň posunkových jazykov s cieľom zvýšiť povedomie o význame posunkového jazyka pri realizácii ľudských práv osôb, ktoré sú nepočujúce.

Voľba dátumu 23. septembra pripomína dátum vzniku Svetovej federácie nepočujúcich v roku 1951 v talianskom Ríme. Tento deň predstavuje vznik medzinárodnej organizácie, ktorá má ako jeden z hlavných cieľov zachovanie posunkových jazykov a kultúry nepočujúcich ako predpoklady k realizácii ľudských práv nepočujúcich.

Prvý Medzinárodný deň posunkových jazykov bude 23. septembra 2018.

Zdroj: <https://wfdeaf.org/news/un-23-sept-as-international-day-of-sign-languages/>

Roman Vojtechovský

TÉMY ČÍSLA

Európania so zdravotným postihnutím v Európskom parlamente

V Európskom parlamente v Bruseli sa 6. decembra stretlo viac ako 600 ľudí so zdravotným postihnutím, aby s európskymi lídrami spoločne viedli dialóg o svojich právach. Štvrtý Európsky parlament ľudí so zdravotným postihnutím predstavuje významnú udalosť, ktorou sme si pripomenuli Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím (3. december) a 20. výročie založenia Európskeho fóra zdravotného postihnutia (EDF).

EDF vzniklo v roku 1997 a jeho cieľom bolo zaručiť, aby sa rozhodnutia týkajúce sa ľudí so zdravotným postihnutím prijímali s ich účasťou, aby sa aktívne zapájali do tvorby politík a rozhodovacích procesov. Stručne svoj cieľ vyjadrilo heslom „Nič o nás bez nás!“.

Míľnik v dialógu

Diskusie, ktoré sa na pôde Európskeho parlamentu uskutočnili, sa týkali predovšetkým práva osôb so zdravotným postihnutím voliť a ich účasti na politickom i verejnom živote. Zúčastnení sa tiež zamerali na Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia a na to, aby sa Európska únia stala celosvetovým lídrom v oblasti inkluzívneho trvalo udržateľného rozvoja.

Plenárne zasadnutie otvorili predseda Európskeho parlamentu Antonio Tajani a predseda EDF Yannis Vardakastanis.

Predseda Európskeho parlamentu Antonio Tajani povedal: „Náš záväzok zlepšiť život ľudí so zdravotným postihnutím vychádza z našich európskych hodnôt vrátane nášho nastavenia na slobodu, rovnosť a začlenenie jednotlivca do spoločnosti. Tieto hodnoty musíme pretaviť do konkrétnych činov a umožniť tak všetkým ľuďom žiť nezávislý život, uistiť ich, že naša spoločnosť podporuje všetkých.“

„Dnes ukazujeme občanom, že Európsky parlament k nim má blízko,“ povedal Predseda EDF Yannis Vardakastanis. Európsky parlament ľudí so zdravotným postihnutím podľa jeho slov predstavuje ďalší míľnik v dialógu medzi volenými predstaviteľmi EÚ a občanmi so zdravotným postihnutím.

„Európsky parlament patril počas celej existencie EDF k silným a iniciatívnym obhajcom práv ľudí so zdravotným postihnutím. Za posledné dve volebné obdobia presadzoval a chránil práva osôb so zdravotným postihnutím počas legislatívnych rokovaní o práve na rovnaký prístup k internetu, k doprave, o práve na nezávislý život, ako aj rokovaní o štrukturálnych fondoch – v súlade s ustanoveniami Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,“ dodal Vardakastanis.

Úplná prístupnosť

Počas Európskeho parlamentu osôb so zdravotným postihnutím delegáti prijali Manifest o Európskych voľbách 2019 (jeho preklad nájdete v tomto vydaní nášho časopisu). Vyzvali v ňom európskych lídrov na zaručenie toho, aby boli nadchádzajúce európske voľby úplne prístupné pre osoby so zdravotným postihnutím.

Právo voliť a byť volený je zakotvené v Dohovore OSN, ktorý ratifikovala EÚ aj všetky jej členské štáty okrem Írska. Ako však viackrát odznelo v príspevkoch na zasadnutí, v skutočnosti státisíce Európanov so zdravotným postihnutím nemôžu uplatňovať svoje základné právo. Ženy so zdravotným postihnutím, ľudia žijúci v inštitúciách a ľudia s mentálnym či psychosociálnym postihnutím majú ešte vyššie riziko vylúčenia.

Delegáti prijali aj uznesenie o budúcej Európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia (preklad tohto materiálu tiež nájdete v aktuálnom vydaní Mostov inklúzie). Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím počas hodnotenia EÚ v roku 2015 odporučil EÚ „prijatť stratégiu na implementáciu dohovoru s vyčleneným rozpočtom, časovým rámcom na implementáciu a monitorovacím mechanizmom“.

Uznesenie preto vyzýva lídrov EÚ, aby prijali Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia 2020 – 2030, ktorá sa bude zaoberať všetkými ustanoveniami dohovoru. Jej súčasťou by mal byť aj rok 2021 ako ďalší Európsky rok práv ľudí so zdravotným postihnutím.

Nenechať nikoho stranou

Účastníci podujatia diskutovali aj o cieľoch udržateľného rozvoja (SDGs) a o tom, prečo je dôležitá účasť ľudí so zdravotným postihnutím na ich implementácii.

V piatich cieľoch sa zdravotné postihnutie uvádza priamo v cieľi 4 o kvalitnom vzdelávaní, v cieľi 8 o dôstojnej práci a ekonomickom raste, v cieľi 10 o znížení nerovnosti, v cieľi 11 o udržateľných mestách a komunitách a v cieľi 17 o partnerstvách za ciele.

„Kľúčové je, aby EÚ implementovala ciele udržateľného rozvoja a aby splnila svoj záväzok nenechať nikoho stranou. Nesmie sa zabudnúť ani na jediného človeka so zdravotným postihnutím vrátane tých, ktorí sú ešte zraniteľnejší, ako ženy, deti a utečenci so zdravotným postihnutím,“ povedala podpredsedníčka EDF Ana Peláez Narváez.

Výzva pre Radu EÚ

Na záver delegáti prijali aj mimoriadne uznesenie o Európskom akte o prístupnosti (aj tento dokument preložený do slovenčiny nájdete v aktuálnom vydaní nášho časopisu).

Vyzývajú v ňom Radu EÚ na splnenie svojich záväzkov implementovať Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a prijať na rokovaní Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti, ktorá zasadala 7. decembra 2017, ambiciózny a predvídavy všeobecný prístup k Európskemu aktu o prístupnosti.

Počas troch rozpráv v rámci plenárneho zasadnutia mali možnosť vystúpiť s dvojminútovými príspevkami predstavitelia delegácií ľudí so zdravotným postihnutím so všetkých členských štátov EÚ.

Za Slovensko vystúpil predseda Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR Branislav Mamojka (jeho príspevok si môžete prečítať v nasledujúcom článku). Príspevky ostatných delegátov uverejní EDF v blízkej budúcnosti, budeme vás informovať o tom, kde ich nájdete.

Slovenská delegácia

Členovia EDF úzko spolupracovali s poslancami so svojich krajín vrátane členov Medziskupiny Európskeho parlamentu pre zdravotné postihnutie (Disability Intergroup), aby zaručili, že 4. Európsky parlament ľudí so zdravotným postihnutím bude najviac inkluzívne a najrozmanitejšie podujatie ľudí so zdravotným postihnutím, aké sa na úrovni EÚ uskutočnilo.

Uskutočnil sa v období, ktoré je pre EÚ kľúčové – oslabuje sa dôvera Európanov v Európsky projekt. EDF a jeho členovia chcú vyslať európskym lídrom odkaz o Európe, v akej chcú žiť. O Európe ľudských práv a spoločenskej účasti všetkých jej občanov.

Podujatia sa zúčastnila aj 24-členná slovenská delegácia. Umožnili to podporou zo svojich návštevných programov Európskeho parlamentu poslankyne Jana Žitňanská (20 účastníkov) a Anna Záborská (2 účastníci), za čo im patrí veľká vďaka a uznanie.

Záznam zo 4. Európskeho parlamentu zdravotne postihnutých si môžete pozrieť [na stránke EDF](#).

Základné informácie

- Zatiaľ sa uskutočnili štyri parlamenty ľudí so zdravotným postihnutím – v rokoch 1993, 2003, 2012 a 2017.
- Prvý zorganizovali ešte pred vznikom EDF z iniciatívy Európskej komisie v rámci programu HELIOS v čase, keď sa prijali Štandardné pravidlá OSN na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím. Druhý Európsky parlament osôb so zdravotným postihnutím zorganizovalo EDF v roku 2003 pri príležitosti ukončenia Medzinárodného roka osôb so zdravotným postihnutím a 10. výročia prijatia štandardných pravidiel OSN. V tom období prebiehali rokovania o prijatí Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.
- Tretí parlament sa zamerlal na implementáciu dohovoru v období krízy, po jeho ratifikácii a tesne pred predložením prvej správy EÚ o pokroku pri jeho implementácii Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím bol prijatý 13. decembra 2006 Valným zhromaždením OSN. V súčasnosti dohovor ratifikovalo 173 krajín vrátane 27 členských štátov EÚ a opčný protokol ratifikovalo 92 krajín vrátane 22 členských krajín EÚ. EÚ ratifikovala dohovor 23. decembra 2010. Pokiaľ ide o opčný protokol, ratifikácia ju ešte len čaká.
- V roku 2015 Výbor OSN hodnotil EÚ a jej pokrok pri implementácii, výsledkom boli odporúčania výboru, takzvané Záverečné odporúčania.

(red)

Predseda Európskeho parlamentu Antonio Tajani: „Náš záväzok zlepšiť život ľudí so zdravotným postihnutím vychádza z našich európskych hodnôt“.

FOTO – HALKA TYTYKALOVÁ

Výzdoba predsália tematicky zameraná na paralympiádu.
FOTO – HALKA TYTYKALOVÁ

Viac vo fotoreportáži zo zasadnutia v ďalšom texte v rubrike Témy čísla Mostov inklúzie.

Príhovor Branislava Mamojku na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím

Vážený pán predsedajúci, vážené dámy a páni,

Efektívny dialóg medzi reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím a kompetentnými inštitúciami je dôležitý pre úspešnú implementáciu Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, pre tvorbu Stratégie zdravotného postihnutia 2020 – 2030 a pre tvorbu európskej a národnej legislatívy vrátane tej, ktorá má zaručiť uplatňovanie práva účasti osôb so zdravotným postihnutím na voľbách a ich prístupnosť.

Tento dialóg mal významný vplyv aj na výsledné znenie smernice EU 2016/2102 o prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií verejného sektora. Je to jedinečný nástroj na podporu inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím v oblasti informovanosti a kvalifikovaného rozhodovania, čo je špeciálne dôležité aj pre účasť na voľbách. Práve však v tomto smere má smernica zásadné nedostatky.

Smernica sa nevzťahuje na webové sídla kandidujúcich politických strán a nezávislých kandidátov a to ani v ich častiach priamo súvisiacich s voľbami ako sú volebné programy a charakteristiky kandidátov.

Nevzťahuje sa na obsah webových sídiel a mobilných aplikácií „tretích strán, ktorý nefinancoval ani nevytvoril subjekt verejného sektora a ani sa nenachádza pod jeho kontrolou“. Nevzťahuje sa tak ani na univerzity a súkromné školy, ktoré majú zásadný vplyv na rozvoj schopností občanov pre zodpovednú účasť na voľbách. Dnes však prakticky už nie je možné študovať na týchto školách bez každodennej intenzívnej komunikácie prostredníctvom ich webových sídiel. Študenti sú tak diskriminovaní na základe svojho zdravotného postihnutia.

Prekvapujúce je, že smernica len „nabáda“ inštitúcie únie, aby smernicu rešpektovali, ako sa uvádza v odseku (35) jej preambuly: „Hoci sa táto smernica nevzťahuje na webové sídla a mobilné aplikácie inštitúcií Únie, tieto inštitúcie sú nabádané, aby plnili požiadavky na prístupnosť stanovené v tejto smernici“. Informácie na nich zverejňované majú však zásadný vplyv na formovanie politického názoru občanov a „nabádanie“ nie je dostatočným spôsobom presadzovania ich prístupnosti.

Som presvedčený, že dôslednejšie využívanie dialógu medzi reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím a kompetentnými inštitúciami mohlo zmierniť a možno aj odstrániť uvedené nedostatky. Preto vyzývam poslancov Európskeho parlamentu a kompetentné inštitúcie, aby vytvárali podmienky pre takýto dialóg a systematicky ho využívali ako prevenciu vzniku uvedených a podobných medzier a nedostatkov legislatívy.

Predseda Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR Branislav Mamojka zasadnutí 4. Európskeho parlamentu osôb so zdravotným postihnutím v príhovore upozornil na niektoré nedostatky v prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií. FOTO – HALKA TYTYKALOVÁ

Manifest EDF o Európskych voľbách 2019

Prijatý 4. Európskym parlamentom osôb so zdravotným postihnutím Brusel, 6. december 2017

Úvod

Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF) v tomto roku oslavuje 20. výročie svojho založenia. Delegáti 4. Európskeho parlamentu osôb so zdravotným postihnutím, ktorí predstavujú európske hnutie v oblasti zdravotného postihnutia a ktorí sa stretli 6. decembra 2017 v Bruseli, prijali v súvislosti s kampaňou Európskych volieb 2019 tento manifest. V manifeste vyzývame na:

Úplne prístupné a inkluzívne európske voľby

Vyzývame politických predstaviteľov EÚ na zaručenie toho, aby osoby so zdravotným postihnutím mohli uplatňovať svoje právo voliť a byť volený, okrem iného prostredníctvom nasledujúcich opatrení:

- zaručiť osobám so zdravotným postihnutím právo voliť a byť volený tak, ako je to zakotvené v článku 29 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, v ktorom sa uvádza, že všetky osoby so zdravotným postihnutím bez ohľadu na druh a rozsah postihnutia sa môžu zúčastňovať na politickom a verejnom živote svojou účasťou vo voľbách ako voliči i kandidáti na rovnakom základe s ostatnými.
- zmeniť súčasnú legislatívu v oblasti spôsobilosti na právne úkony tak, aby bola v súlade s článkom 12 dohovoru a Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím č. 1.
- zabezpečením prístupných volebných miestností a toho, aby boli volebné postupy (vrátane volieb na diaľku) prístupné a ľahko pochopiteľné pre všetky osoby so zdravotným postihnutím;
- zabezpečiť, aby boli všetky volebné zariadenia a materiály, politické diskusie, programy politických strán a ich webové sídla prístupné a inkluzívne pre osoby so zdravotným postihnutím;
- zaručiť, aby mohli všetky osoby so zdravotným postihnutím vrátane ľudí, ktorí žijú v inštitúciách, uplatniť svoje právo na účasť v nezávislých voľbách;
- zaručiť zber a analýzu údajov o politickej účasti osôb so zdravotným postihnutím.

Komplexná Európska stratégia zdravotného postihnutia 2020 – 2030

Vyzývame politických predstaviteľov EÚ na prijatie takej Európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia 2020 – 2030, ktorá:

- bude v súlade so všetkými ustanoveniami dohovoru a vyčlení sa rozpočet na jeho implementáciu a na primerané financovanie monitorovacieho mechanizmu;
- sa následne stane súčasťou Európskej stratégie 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a Európskeho piliera sociálnych práv;

- bude v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj a s Cieľmi udržateľného rozvoja;
- bude vychádzať zo Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím pre EÚ;
- v oblasti implementácie a monitorovania stratégie sa bude týkať všetkých inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ.

Stratégia by sa mala stať hnacím motorom novej Agendy 2020 – 2030 práv osôb so zdravotným postihnutím. Mala by obsahovať informácie o roku 2021 ako o Európskom roku práv osôb so zdravotným postihnutím; v tomto roku si pripomenieme 10. výročie podpísania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím zo strany EÚ.

Stratégia by sa mala sústrediť predovšetkým na začatie štruktúrovaného dialógu s osobami so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnymi organizáciami, pričom by na tento proces mal byť v rozpočte vyčlenený samostatný rozpočtový riadok. Umožní sa tak zmysluplné konzultovanie a účasť osôb so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií vrátane žien, dievčat a chlapcov so zdravotným postihnutím v súlade s článkami 4.3. a 33.3. dohovoru.

Financovanie zo strany EÚ na zabezpečenie rovnakých príležitostí pre všetkých a nediskrimináciu

Vyzývame vedúcich predstaviteľov EÚ na:

- zabezpečenie primeraného rozpočtu na kohéznu politiku v rámci budúceho viacročného finančného rámca;
- zachovanie princípu partnerstva a kódexu správania pre partnerstvá vytvorené v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov;
- zabezpečenie štruktúrovaného a zmysluplného zapojenia osôb so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií do rokovaní o európskych fondoch a o budúcom rozpočte EÚ;
- zachovanie všeobecných princípov rovnosti mužov a žien a nediskriminácie osôb so zdravotným postihnutím pri plánovaní a procese implementácie všetkých programov financovaných EÚ.

Európsky pilier sociálnych práv, ktorý zlepší životné podmienky osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín

Vyzývame vedúcich predstaviteľov EÚ a členských štátov na:

- zabezpečenie štruktúrovanej účasti osôb so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií na implementácii Európskeho piliera sociálnych práv a súvisiacich iniciatív. Súčasťou tohto procesu by malo byť aj alokovanie primeraných zdrojov na zabezpečenie prístupnosti a úplnej inklúzie osôb so zdravotným postihnutím;
- stanovenie úrovne sociálnej ochrany na zaručenie toho, aby všetky osoby so zdravotným postihnutím a ich rodiny mali primeranú a dôstojnú životnú úroveň;

- prijatie opatrení na začlenenie problematiky zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím do všetkých politík, programov a legislatívnych aktov zameraných na zvyšovanie úrovne zamestnanosti v EÚ. Právo na prácu by sa malo presadzovať na základe rovnakých príležitostí na trhu práce otvorenom, inkluzívnom a prístupnom pre osoby so zdravotným postihnutím v súlade s článkom 27 dohovoru;
- zaručenie toho, aby mali všetky osoby so zdravotným postihnutím prístup k inkluzívnym pracovným miestam na otvorenom trhu práce za spravodlivú odmenu, s primeranými úpravami a s prístupom k účinnému systému sociálnej ochrany;
- zabezpečenie toho, aby mohli všetky osoby so zdravotným postihnutím v rámci všeobecného systému vzdelávania uplatňovať svoje právo na inkluzívne vzdelávanie s personalizovanou podporou;
- skoncovanie so segregáciou osôb so zdravotným postihnutím v inštitúciách. Okrem toho je potrebné zaručiť prijatie primeraných opatrení tak, aby sa proces prechodu z inštitúcií ku komunitnému bývaniu uskutočnil za plnej a účinnej účasti osôb so zdravotným postihnutím v komunite.

Prístupná Európa

Vyzývame politických lídrov EÚ na:

- prijatie, implementáciu a presadzovanie Európskeho aktu o prístupnosti;
- zabezpečenie toho, aby sa v EÚ a v spolupráci s partnerskými krajinami z celého sveta v plnej miere uplatňovala Marakéšska zmluva, a aby tak mali osoby so zrakovým postihnutím alebo s inou poruchou čítania prístup k rovnakým knihám, časopisom a iným materiálom na čítanie ako všetci ostatní;
- upustenie od poskytovania hospodárskych kompenzácií za knihy v prístupných formátoch pre ľudí so zrakovým postihnutím alebo s inou poruchou čítania;
- implementáciu a prijatie potrebných politík na zabezpečenie takých súčasných a budúcich výsledkov technického rozvoja, ktoré nenechajú nikoho bokom a budú navrhované pre všetkých tak, aby ich mohli používať a boli prínosné aj pre osoby so zdravotným postihnutím na rovnakom základe s ostatnými; na zlepšovanie kvality nezávislého života a na plnú účasť vo všetkých oblastiach života;
- presadzovanie legislatívy EÚ v oblasti práv cestujúcich, ustanovení v oblasti prístupnosti na zaručenie toho, aby cestujúci so zdravotným postihnutím mohli využívať slobodu pohybu na rovnakom základe s ostatnými.

Európa ľudských práv

Vyzývame politických lídrov EÚ na:

- prijímanie horizontálnej legislatívy v oblasti rovnakého zaobchádzania;

- zaručenie toho, aby sa pri prijímaní všetkých legislatívnych opatrení v oblasti rodovej rovnosti zohľadňovali práva žien a dievčat so zdravotným postihnutím;
- ratifikáciu a implementáciu Istanbulskeho dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu vrátane zákazu nútenej sterilizácie.

(red)

Uznesenie EDF o Európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2020 – 2030 prijaté na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím

Brusel, 6. december 2017

Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF) v tomto roku oslavuje 20. výročie svojho založenia. Delegáti 4. Európskeho parlamentu osôb so zdravotným postihnutím, ktorí sú predstaviteľmi európskeho hnutia zdravotného postihnutia, prijali 6. decembra v Bruseli v nadväznosti na súčasnú Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020 toto uznesenie.

Európska únia rovnako ako 27 z jej 28 členských štátov ratifikovala Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V článku 4 dohovoru sa uvádza, že zmluvné strany sa zaväzujú „prijat' všetky príslušné legislatívne, správne a iné opatrenia na uplatňovanie práv uznávaných v tomto dohovore“.

EÚ dostala od Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím Záverečné odporúčania. Výbor OSN odporučil EÚ „prijat' stratégiu na implementáciu dohovoru, vyčleniť rozpočet, časový rámec na implementáciu a monitorovací mechanizmus“.

Osoby so zdravotným postihnutím predstavujú 80 miliónov ľudí v Európe (16 % populácie). Podľa súčasných demografických trendov počet ľudí so zdravotným postihnutím vzrastie do roku 2020 na 120 miliónov. K osobám so zdravotným postihnutím, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, patria ženy, deti a mládež, matky s deťmi so zdravotným postihnutím, starší ľudia, ľudia, ktorí potrebujú intenzívnejšiu podporu, hluchoslepí ľudia, ľudia s psychosociálnym a mentálnym postihnutím, osoby s kognitívnymi poruchami, ľudia s viacnásobným postihnutím, bezdomovci, etnické menšiny a utečenci, LGBTI komunita, ľudia rozličného náboženského vyznania a viery – všetci, ktorí sa nezúčastňujú na spoločenskom živote na rovnakom základe.

Je potrebné prijať stratégiu, postavenú na výsledkoch súčasnej Európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020, ktorá zaručí kontinuálnu a zosúladenú implementáciu dohovoru zo strany EÚ, ale aj zo strany členských štátov.

Vyzývame európskych vedúcich predstaviteľov na prijatie Európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2020 – 2030, ktorá:

- bude pokrývať všetky ustanovenia dohovoru, bude mať vyčlenený rozpočet, časový rámec na implementáciu a monitorovací mechanizmus;

- bude súčasťou stratégie, ktorá bude nadväzovať na stratégiu s názvom Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu;
- bude v súlade s Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj a s Cieľmi udržateľného rozvoja;
- bude založená na Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím;
- do implementácie a monitorovania stratégie sa zapoja všetky inštitúcie, orgány a agentúry EÚ.

Stratégia by mala byť hybnou silou novej agendy práv v oblasti zdravotného postihnutia na roky 2020 – 2030 a jej súčasťou by mal byť aj rok 2021 ako ďalší Európsky rok práv osôb so zdravotným postihnutím, ktorým by sme oslávili 10. výročie podpísania dohovoru Európskou úniou.

Vyzývame vedúcich predstaviteľov Európskej únie, aby do Európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia začlenili nasledujúce opatrenia:

1. ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorého súčasťou sú postupy na posilnenie ochrany práv Európanov so zdravotným postihnutím;
2. začatie štruktúrovaného dialógu s reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím a ich rodinami, pričom by na tento proces mal byť v rozpočte vyčlenený samostatný rozpočtový riadok, s cieľom viesť zmysluplné konzultácie a zabezpečiť účasť osôb so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívnych organizácií vrátane žien, dievčat a chlapcov so zdravotným postihnutím v súlade s článkami 4.3. a 33.3. dohovoru;
3. zriadenie medziinštitucionálneho mechanizmu a vymenovanie kontaktných miest v každej európskej inštitúcii v súlade s článkom 33.1. dohovoru;
4. monitorovanie uplatňovania usmernení na posúdenie vplyvu s cieľom revidovať existujúcu a novú legislatívu EÚ, politiky a programy financovania, aby sa tak zaručil súlad s dohovorom;
5. preskúmanie vyhlásenia o právomociach s cieľom zistiť, či obsahuje všetky politické oblasti, v ktorých EÚ pripravuje legislatívu alebo prijíma nezáväznú opatrenia, a aktualizácia zoznamu nástrojov na začlenenie všetkých tých nástrojov, ktoré sú relevantné pre osoby so zdravotným postihnutím;
6. riešenie prierezovej diskriminácie osôb so zdravotným postihnutím, ktoré patria do nasledujúcich skupín: ženy, deti a mládež, matky s deťmi so zdravotným postihnutím, starší ľudia, ľudia, ktorí potrebujú intenzívnejšiu podporu, hluchoslepí ľudia, ľudia s psychosociálnym a mentálnym postihnutím, osoby s kognitívnymi poruchami, ľudia s viacnásobným postihnutím, bezdomovci, etnické menšiny a utečenci, LGBTI komunita, ľudia rozličného náboženského vyznania a viery a presadzovanie ich práv pri všetkých činnostiach súvisiacich so stratégiou;
7. prijímanie opatrení o zákaze diskriminácie na základe zdravotného postihnutia vrátane viacnásobnej a prierezovej diskriminácie podporované primeranými mechanizmami presadzovania;
8. vypracovanie komplexnej a prístupnej kampane na zvyšovanie povedomia o dohovore a boj proti predsudkom spojeným s ľuďmi so zdravotným

- postihnutím vrátane žien a dievčat, starších ľudí a predovšetkým osôb s psychosociálnym a mentálnym postihnutím;
9. poskytovanie odborného vzdelávania v oblasti dohovoru a prístupu založenom na rešpektovaní ľudských práv, ako aj v oblasti prístupnosti zariadení, výrobkov a služieb pre osoby so zdravotným postihnutím pre všetkých zamestnancov EÚ a odborníkov, ktorí pracujú v EÚ;
 10. zohrávanie aktívnej úlohy pri implementácii a monitorovaní Cieľov udržateľného rozvoja, ktoré sú inkluzívne z hľadiska zdravotného postihnutia;
 11. realizácia opatrení v oblastiach núdzových politík, ako napríklad situácia utečencov a migrantov so zdravotným postihnutím, spôsobilosť na právne úkony a podporované rozhodovanie, sloboda a bezpečnosť jednotlivca;
 12. presadzovanie nezávislého života a začleňovania do spoločnosti vrátane využívania eurofondov na financovanie rozvoja komunitných služieb;
 13. prijímanie legislatívy EÚ s cieľom dosiahnuť prístupnejšiu Európu vrátane prijatia Európskeho aktu o prístupnosti a zapracovanie prístupnosti ako nutnej podmienky všetkej legislatívy a programov financovaných zo strany EÚ. Zaručenie správnej implementácie a presadzovania relevantnej legislatívy v oblasti prístupnosti, ako je napríklad smernica o prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora;
 14. posilnenie iniciatív na presadzovanie slobody pohybu osôb so zdravotným postihnutím vrátane práv cestujúcich, prenosnosti služieb a zavedenia stabilného európskeho preukazu osoby so zdravotným postihnutím;
 15. splnenie záväzkov EÚ ako verejnej správy v súvislosti s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím;
 16. prijatie mechanizmov potrebných na zaručenie toho, aby boli inštitúcie, služby a iniciatívy zo strany EÚ prístupné osobám so zdravotným postihnutím a aby sa prístupnosť zaručovala na systematickom základe v súlade s prístupom univerzálneho navrhovania.

Mimoriadne uznesenie o Európskom akte o prístupnosti

Prijaté 4. Európskym parlamentom osôb so zdravotným postihnutím

Brusel, 6. decembra 2017

Vyzývame Radu Európskej únie na prijatie spoločného postupu

Zdôrazňujúc význam návrhu Európskeho aktu o prístupnosti (Smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, pokiaľ ide o požiadavky na prístupnosť výrobkov a služieb KOM/2015/0615 final – 2015/0278(COD)) pre hnutie osôb so zdravotným postihnutím;

Pripomínajúc, že v Európskej únii (EÚ) žije 80 miliónov ľudí so zdravotným postihnutím a že prístupný vnútorný trh by bol prínosom nielen pre osoby so zdravotným postihnutím, ale aj pre ľudí s funkčnými obmedzeniami, reagujúc na demografické zmeny a berúc do úvahy potreby všetkých spotrebiteľov;

Domnievajúc sa, že predmetné otázky predstavujú zásadné priority pre osoby so zdravotným postihnutím v celej EÚ, ktoré musia neustále prekonávať výrazné

bariery pri prístupe k životnému prostrediu, zariadeniam, výrobkom a službám vrátane tých, ktoré sú priamo či nepriamo financované z verejných zdrojov a pre ktoré by bol silný a progresívny legislatívny akt, ktorý by ich chránil pred diskrimináciou a zaručil inkluzívny európsky vnútorný trh, mimoriadnym prínosom;

Uvedomujúc si, že EÚ podpísala Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, že je povinná prijímať primerané legislatívne opatrenia na zaručenie práva na prístupnosť podľa článku 9 tohto dohovoru a že v akte sa nestanovujú žiadne nové povinnosti;

Domnievajúc sa, že Európsky parlament už prijal svoje stanovisko 14. septembra 2017 a že na čo najskoršie začatie trojstranných rokovaní je potrebné ešte konečné stanovisko Rady;

vyzývame Európske fórum zdravotného postihnutia Európsku úniu na splnenie svojich záväzkov implementovať v EÚ Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a na stretnutí Rady Európskej únie pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a záležitosti spotrebiteľa (EPSCO), ktoré sa uskutoční 7. decembra 2017, prijať pri rokovaní o Európskom akte o prístupnosti ambiciózny a progresívny všeobecný postup.

O voľbách formálne? V žiadnom prípade

Blížia sa voľby do Európskeho parlamentu v roku 2019. No nielen preto bolo právo osôb so zdravotným postihnutím voliť (i byť volený) hlavnou témou zasadnutia Štvrtého Európskeho parlamentu ľudí so zdravotným postihnutím začiatkom decembra 2017.

Vonkoncom nešlo o formálnu tému. Právo voliť a rovnaký prístup k informáciám či dokonca k volebným urnám a hlasovacím lístkom je v súčasnosti aktuálnou témou vo viacerých európskych štátoch.

Napríklad v Španielsku (na zasadnutí odznel aj príbeh ženy, ktorá pre svoje zdravotné postihnutie musela najskôr robiť test, kým sa úrady rozhodli, či môže ísť voliť), no aj v Poľsku, kde zdravotne postihnutí ľudia bojujú za zachovanie pre nich ústretového korešpondenčného hlasovania, ktoré u našich severných susedov zaviedli od roku 2011.

Viackrát odznel aj dôležitý fakt, že právo voliť je základným predpokladom rovnakého prístupu. No ako ukazuje skúsenosť zo Švédska, je to len začiatok.

Aby sa tam zdravotne postihnutí ľudia – táto otázka sa týka najmä osôb s psychosociálnym postihnutím – začali skutočne zúčastňovať volieb, bolo nevyhnutné poskytovať potrebné informácie v zrozumiteľnej forme.

„Politici hovoria rýchlo a o veciach, ktorým nerozumiem. Nevedel som koho voliť,“ poukázal na potrebu poskytovania zrozumiteľnej informácie jeden z belgických účastníkov, ktorý práve z týchto dôvodov chodil doteraz k voľbám s rodičmi. „Ak pomôžete, budeme vďační,“ povedal.

Účastníci zasadnutia parlamentu mali k dispozícii aj [informačný materiál v ľahko čitateľnom, zrozumiteľnom formáte](#).

Na Slovensku bol spracovaný informačný materiál v ľahko-čitateľnom formáte k nedávnym župným voľbám, možno ho nájsť na webe [Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR](#).

Text a foto Halka Tytykalová

Viacerí prítomní poslanci Európskeho parlamentu povedali, že ešte nikdy nevideli takú zaplnenú sálu. Odznali poďakovania, že Európsky parlament podporuje tieto aktivity, no aj kritika – napríklad aj k bariérovosti samotného Bruselu.

Tlmočenie do medzinárodného posunkového jazyka (viaceré delegácie mali aj svojich národných tlmočníkov). Hluchoslepému účastníkovi celé zasadnutie sprostredkoval cez klávesnicu jeho neúnavný asistent.

Materiály
v Braillovom
písme.

Šál s výzvou Právo voliť
pre všetkých
predstaviteľky Španielska
uviazali aj vodiacemu
psovi.

Zasadnutia sa zúčastnila 24-členná delegácia zo Slovenska. Umožnili to podporou zo svojich návštevných programov Európskeho parlamentu poslankyne Jana Žitňanská a Anna Záborská, dvaja zástupcovia pricestovali vďaka podpore Európskeho fóra zdravotného postihnutia (EDF).

Na úvodnú prednášku o inštitúciách a fungovaní Európskeho parlamentu prišla aj poslankyňa Jana Žitňanská.

Výstava v Európskom parlamente zachytila významné udalosti EDF

Rok 2017 bol rokom, kedy Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF) zaznamenalo 20. výročie svojho vzniku.

Pri tejto príležitosti pripravilo EDF fotografickú výstavu s dôležitými okamihmi v histórii organizácie. V chodbe pred rokovacou sálou ju mohli vidieť aj účastníci Štvrtého Európskeho parlamentu ľudí so zdravotným postihnutím.

Na fotografiách sú zachytené mnohé významné mílniky fóra. „Dvadsaťte výročie EDF bolo príležitosťou osláviť pokrok v oblasti práv ľudí so zdravotným postihnutím v posledných dvoch desaťročiach,“ píše sa v materiáloch k výstave EDF.

Snímky ukazujú demonštrácie za práva zdravotne postihnutých ľudí v uliciach rôznych veľkých európskych miest, stretnutia s významnými politikmi viacerých krajín i dianie na zasadnutiach Európskeho parlamentu ľudí so zdravotným postihnutím.

Ak vás výstava zaujíma, fotografie z výstavy (a tiež fotografie, ktoré sa na výstavu nedostali) sú [v elektronickej forme dostupné na webovej stránke EDF](#).

(red)

Demonštrácia za práva zdravotne postihnutých ľudí v uliciach Amsterdamu v roku 1997 (vľavo) a stretnutie s francúzskym prezidentom Jacquesom Chiracom v Paríži v Elyzejskom paláci v roku 2000 (vpravo). FOTO – WEB EDF

Hrôzy, ktoré sa nesmú opakovať

Dokumentárny film reportérky TV JOJ Veroniky Homolovej Tóthovej upútal ľudí v Európskom parlamente. Pri príležitosti decembrového Štvrtého Európskeho parlamentu ľudí so zdravotným postihnutím ho premietli českej a slovenskej delegácii, premietania sa zúčastnili aj viacerí poslanci Európskeho parlamentu (okrem Jany Žitňanskej Helga Stevens a Oľga Sehnalová).

Dokument z roku 2016 prostredníctvom návštevy telesne postihnutých mladých ľudí v nacistickom vyvražďovacom tábore Osvienčim poukazuje na to, že masové vraždenie v plynových komorách si nacisti vyskúšali na ľuďoch so zdravotným postihnutím. Jedným z miest, kde nacisti namiesto liečenia a

starostlivosti vymýšľali a uskutočňovali vraždenie, je zámoček Hartheim v Rakúsku, niekdajšia psychiatrická liečebňa.

„Dokumentom som chcela ukázať, že nie je pravda, čo sa v určitých skupinách hovorí, že nacisti likvidovali len ´cudzích´ a nepriateľov, jednoducho ´tých druhých´,“ hovorí reportérka.

Prvá plynová komora totiž nebola v koncentračnom tábore, ale v psychiatrických centrách, kde likvidovali mentálne, telesne postihnutých a psychiatrických pacientov.

„Chcela som ukázať, že extrémizmus sa nikdy netýka iba jednej skupiny a keď k nej nepatrite, ste vlastne v bezpečí. Extrémizmus sa vždy týka všetkých,“ zdôrazňuje Veronika Homolová Tóthová.

Premietanie na pôde parlamentu uviedla Monika Ščevovichová z občianskeho združenia Pomoc človeku.

V príhovore počas zasadnutia Štvrtého Európskeho parlamentu ľudí so zdravotným postihnutím film a problematiku, ktorá sa s ním spája v súčasnosti, spomenula aj poslankyňa Jana Žitňanská.

„Žiaľ dnes ešte stále mnohí ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím, nielen že nepomýšľajú na kandidovanie, ale dokonca je im upierané aj právo voliť. Toto porušovanie práva je potrebné zastaviť,“ povedala Žitňanská. „Hrôzy minulosti, keď boli niektorí ľudia považovaní za menejcenných, už nikdy nesmieme dopustiť. Verím, že spoločným úsilím sa nám to podarí,“ uzatvorila svoj prejav europoslankyňa.

[Dokument si možno pozrieť v archíve TV JOJ.](#)

(ht)

AKTUÁLNA LEGISLATÍVA

Valorizácia dôchodkov v roku 2018

Od 1. januára 2018 sa budú dôchodcom valorizovať ich dôchodcovské dávky novým spôsobom. Zvýšia sa o 0,8 percenta mesačnej sumy dôchodkov, najmenej však o pevnú sumu podľa druhu dôchodku, ktorá je určená ako 2 percentá z priemernej mesačnej sumy príslušného dôchodku vykázananej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2017.

Garantované minimálne pevné sumy zvýšenia dôchodkov od 1. januára 2018 sú nasledovné:

- a) 8,40 eura, ak ide o starobný dôchodok,
- b) 2,60 eura, ak ide o starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- c) 8,20 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok,
- d) 3,00 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,

e) 7,20 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 percent, invalidný dôchodok podľa § 266 a sociálny dôchodok,

f) 2,70 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 percent vyplácaný v sume jednej polovice a invalidný dôchodok podľa § 266 vyplácaný v sume jednej polovice,

g) 4,10 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 percent,

h) 1,70 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 percent vyplácaný v sume jednej polovice,

i) 5,40 eura, ak ide o vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,

j) 2,40 eura, ak ide o vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice a vdovecký dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,

k) 2,60 eura, ak ide o sirotsky dôchodok,

l) 1,30 eura, ak ide o sirotsky dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice.

Zdroj: [Sociálna poisťovňa](#) (red)

Zdravotná pohotovosť po novom

Novelou zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti a službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti sa okrem iného novým spôsobom rieši poskytovanie zdravotnej starostlivosti doposiaľ známej ako lekárska služba prvej pomoci.

Pevná sieť

Cieľom novely zákona je odstránenie problémov v aplikačnej praxi vytvorením pevnej siete poskytovateľov ambulantnej pohotovostnej služby a úpravou organizácie poskytovania ambulantnej pohotovostnej služby.

Stanovuje sa pevná sieť poskytovateľov ambulantnej pohotovostnej služby, ktorí budú mať na základe výberového konania vydané povolenie na prevádzkovanie ambulancie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby Ministerstvom zdravotníctva SR a budú oprávnení poskytovať ambulantnú pohotovostnú službu ako tzv. organizátor. V súvislosti s novou organizáciou ambulantnej pohotovostnej služby sa ustanovujú podrobnosti aj o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v rámci doplnkovej pohotovostnej služby a zubno-lekárskej pohotovostnej služby.

Čo je ambulantná pohotovostná služba

Ambulantná pohotovostná služba sa definuje ako zabezpečenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti v rozsahu poskytovania všeobecnej ambulantnej starostlivosti pri náhlej zmene zdravotného stavu osoby, ktorá bezprostredne neohrozuje jej život alebo niektorú zo základných životných funkcií.

Poskytovať sa bude v tzv. pevných bodoch, čím sa rozumie mesto, v ktorom sa bude nachádzať ambulancia pevnej ambulantnej pohotovostnej služby. Mestá s

ambulanciou pevnej ambulantnej pohotovostnej služby stanoví ministerstvo zdravotníctva svojim opatrením. Pre dospelých budú ambulancie pevnej siete zriadené v 73 mestách, pre deti a dorast v budú zriadené v 60 mestách.

V ambulancii ako aj doma

Ambulantná pohotovostná služba sa poskytuje ako

a) pevná ambulantná pohotovostná služba poskytovaná v pracovných dňoch v čase od 16. do 22. hodiny a v dňoch pracovného pokoja v čase od 7. do 22. hodiny,

b) doplnková ambulantná pohotovostná služba poskytovaná nepretržite v rozsahu najmenej dvoch hodín v pracovných dňoch v čase medzi 16. a 22. hodinou a nepretržite v rozsahu najmenej dvoch hodín v dňoch pracovného pokoja v čase medzi 7. a 22. hodinou.

V rámci pevnej ambulantnej pohotovostnej služby možno poskytovať návštevnú službu v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom prostredí osoby, ktorej sa pevná ambulantná pohotovostná služba poskytuje; poskytovanie návštevných služieb nezavahuje organizátora povinnosti úplne zabezpečiť poskytovanie ambulantnej pohotovostnej služby v ambulancii pevnej ambulantnej pohotovostnej služby. Ambulantná pohotovostná služba sa poskytuje:

- v ambulancii pevnej ambulantnej pohotovostnej služby pre dospelých,
- v ambulancii pevnej ambulantnej pohotovostnej služby pre deti a dorast,
- v ambulancii doplnkovej ambulantnej pohotovostnej služby pre dospelých,
- v ambulancii doplnkovej ambulantnej pohotovostnej služby pre deti a dorast.

Úlohy samosprávnych krajov

Organizátor zdravotnej ambulantnej služby zasiela pravidelne mesačne samosprávnemu kraju oznámenie o zabezpečení poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby.

Ak organizátor informoval samosprávny kraj, poskytovanie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby, ktoré organizátor nezabezpečil, sa zabezpečuje podľa rozpisu zabezpečenia poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby, ktorý určí samosprávny kraj v rozsahu, v ktorom nie je do 22. hodiny poskytovanie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby zabezpečené organizátorom.

Samosprávny kraj zabezpečí poskytovanie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby v ambulancii, v ktorej organizátor svoju povinnosť poskytovať ambulantnú pohotovostnú službu nezabezpečil. Samosprávny kraj zverejňuje rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby na svojom webovom sídle.

Do 30. júna ako doteraz

Pre zachovanie kontinuity sa lekárska služba prvej pomoci poskytuje do 30. júna 2018 podľa doterajších predpisov. Zabezpečuje sa tak dostatočný časový priestor na vytvorenie pevnej siete ambulancií zdravotnej pohotovostnej služby.

Zubno-lekárska pohotovostná služba

Zubno-lekársku pohotovostnú službu poskytujú poskytovatelia poskytujúci zubno-lekársku ambulantnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení poskytovateľa, ktorý je oprávnený na základe vydaného povolenia prevádzkovať ambulanciu zubno-lekárskej pohotovostnej služby v pracovných dňoch v čase určenom samosprávnym krajom a v dňoch pracovného pokoja nepretržite v rozsahu najmenej štyroch hodín denne v čase určenom samosprávnym krajom.

Zubno-lekárska pohotovostná služba sa poskytuje podľa rozpisu zabezpečenia poskytovania zubno-lekárskej pohotovostnej služby určeného samosprávnym krajom a zverejneného na jeho webovom sídle.

Koľko sa bude platiť

Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v rámci ambulantnej pohotovostnej služby a zubno-lekárskej pohotovostnej služby je výška úhrady poisťenca za spracúvanie údajov zistených pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti v rámci zubno-lekárskej pohotovostnej služby a ambulantnej pohotovostnej služby, ak poisťenec nie je oslobodený od povinnosti úhrady 2 eurá.

Ak bol poisťenec následne odoslaný k poskytovateľovi ústavnej pohotovostnej služby je výška úhrady za tieto služby 0 eur.

Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v rámci pevnej ambulantnej pohotovostnej služby formou návštevných služieb v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom prostredí osoby, ktorej sa pevná ambulantná pohotovostná služba poskytuje je výška úhrady za spracúvanie údajov zistených pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti v rámci ambulantnej pohotovostnej služby, ak poisťenec nie je oslobodený od povinnosti úhrady, 10 eur.

Kto bude oslobodený od úhrady

Od povinnosti úhrady za spracúvanie údajov zistených pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti v rámci ambulantnej pohotovostnej služby, bude oslobodený poisťenec, ak mu bola poskytnutá zdravotná starostlivosť v rámci

- ambulantnej pohotovostnej služby v súvislosti s úrazom bezprostredne po jeho vzniku; to neplatí, ak úraz vznikol preukázateľne v dôsledku užitia alkoholu, inej návykovej látky alebo lieku užitého iným spôsobom ako bolo odporučené lekárom,

- ambulantnej pohotovostnej služby a následne bol poisťenec prijatý do ústavnej starostlivosti.

(red)

Na čo sa pripravuje vláda v roku 2018

Úrad vlády Slovenskej republiky zverejnil plán legislatívnych úloh vlády SR na rok 2018.

Pre informáciu z neho vyberáme tie návrhy, ktoré môžu zaujímať i ľudí so zdravotným postihnutím alebo sa týkajú organizácií osôb so zdravotným postihnutím. Informácia je uvedená v členení:

- predkladateľ návrhu,
- predpokladaný termín predloženia návrhu na rokovanie Vlády SR,
- názov návrhu legislatívneho predpisu,
- odôvodnenie predloženia návrhu.

Ministerstvo zdravotníctva – marec 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve.

Zavedenie pojmu „rezidentský program“ s následnou úpravou podmienok na zaradenie zdravotníckeho pracovníka do rezidentského programu a spôsobu jeho financovania a riešenie problematiky sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny – apríl 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Národný program reforiem na rok 2017 (ročné zúčtovanie sociálneho poistenia).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny – apríl 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016 až 2020 a podnety z aplikačnej praxe.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu – apríl 2018

Návrh zákona o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch.

Dôvodom predloženia návrhu zákona je úprava práv a povinností pedagogických zamestnancov, systému získavania a udržiavania kvalifikačných predpokladov, systému kontinuálneho vzdelávania, kariérneho rastu, kreditového systému a systému výkonu atestácií.

Ministerstvo vnútra – apríl 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke.

Zjednodušenie vybavovania elektronických podaní pri evidovaní vozidiel.

Ministerstvo zdravotníctva, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny – júl 2018

Návrh zákona o dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti.

Zriadenie zariadení, ktoré budú poskytovať zdravotno-sociálnu starostlivosť s následnou úpravou podmienok na oprávnenie a prijímanie dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti, úprava podmienok posudkovej činnosti na oprávnenie poskytovania dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti a spôsobu financovania dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti.

Ministerstvo spravodlivosti – august 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Reforma opatrovníckeho práva v Slovenskej republike.

Ministerstvo vnútra – august 2018

Návrh zákona o registri mimovládnych neziskových organizácií.

Zriadenie registra mimovládnych neziskových organizácií ako spoľahlivého, aktuálneho a jednotného zdrojového registra o mimovládnych neziskových organizáciách, ktorých registrácia sa vykonáva v rezorte Ministerstva vnútra SR. Register bude obsahovať logicky jednotný a dátovo konzistentný zdroj údajov o združeniach občanov, organizáciách s medzinárodným prvkom, neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, nadáciách a neinvestičných fondoch.

Ministerstvo kultúry – september 2018

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.

Transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1564 z 13. septembra 2017 o určitých povolených spôsoboch použitia určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania a o zmene smernice 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

Ministerstvo zdravotníctva – september 2018

Návrh zákona o verejnom zdravotnom poistení a o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou.

Návrh zákona ustanoví odmenu za správu verejných výdavkov zdravotnými poisťovňami a určí opatrenia na motiváciu efektívneho a maximálneho využívania prostriedkov verejného zdravotného poistenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

(red)

Novela zákona o sociálnych službách a príspevok na sociálnu službu

Po takmer dvojročnej príprave schválila Národná rada SR 29. novembra 2017 návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Z rozsiahlej novely sa v článku venujeme zmenám v poskytovaní finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby (§ 78a zákona), ktorý sa mení na finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou.

Príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou

Ustanovujú sa právne podmienky určenia sumy finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny verejným poskytovateľom tejto sociálnej služby na lokálnej úrovni a neverejným poskytovateľom tejto sociálnej služby na lokálnej i regionálnej úrovni, ktorí neposkytujú sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk.

Ide o spolufinancovanie sociálnych služieb v zariadení sociálnych služieb, ktorým je zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenia a denný stacionár.

Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou je účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a platy zamestnancov poskytovateľa sociálnych služieb v konkrétnom zariadení sociálnych služieb.

A to najviac vo výške, ktorá zodpovedá výške platu a ostatných osobných vyrovnaní a poistnému na verejné zdravotné poistenie, poistnému na sociálne poistenie a povinným príspevkom na starobné dôchodkové sporenie platené zamestnávateľom v rozsahu týchto miezd a plátov.

Výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou je pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluže ustanovená na rok 2018 v prílohe č. 6 k zákonu a splnomocňovacie ustanovenie zabezpečuje vytvorenie právnych podmienok na medziročnú úpravu výšky tohto finančného príspevku po roku 2018 nariadením Vlády SR.

Takto koncipovaná právna úprava je v záujme udržateľnosti financovania sociálnych služieb v zariadeniach podmienených odkázanosťou a potreby reakcie na medziročný vývoj nákladovosti poskytovanej sociálnej služby; výška finančného príspevku však nepredstavuje, vychádzajúc z účelového určenia jeho použitia (spolufinancovanie EON na mzdy a odvody zamestnancov), pokrytie reálnej nákladovosti poskytovania osobnej starostlivosti.

Výška finančného príspevku pre rok 2018

Výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou pre rok 2018 je stanovená priamo v zákone a pohybuje sa podľa formy sociálnej služby a podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby:

- Pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby v rozsahu od 87 eur (II. stupeň) do 456 eur (VI. stupeň) na mesiac a na jedno obsadené miesto.

- Pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby v rozsahu od 43,50 eura (II. stupeň) do 228 eur (VI. stupeň) na mesiac a na miesto obsadené najmenej v rozsahu osem hodín ambulantnej prevádzky počas pracovného dňa.

(red)

AKO TO FUNGUJE V EÚ A VO SVETE

Európske dni osôb so zdravotným postihnutím 2017: K inkluzívnej, sociálnej a udržateľnej Európe

Rovnako ako každý rok, aj teraz začiatkom decembra (4. – 5. decembra 2017) Európska komisia spoločne s Európskym fórom zdravotného postihnutia (EDF) zorganizovali v budove Európskej komisie Charlemagne v belgickom Bruseli dvojdňovú konferenciu pri príležitosti medzinárodného dňa zdravotného postihnutia.

Ľudia so zdravotným postihnutím spoločne diskutovali o občianstve, politickej účasti, udržateľnom rozvoji a o prístupnosti mestského prostredia s predstaviteľmi Európskej komisie, poslancami Európskeho parlamentu, Rady, verejných orgánov a ďalších zúčastnených strán a odborníkmi.

Nezostať na okraji spoločnosti

Konferenciu otvoril generálny riaditeľ pre zamestnanosť Európskej komisie. Hovoril o nespravodlivosti, ktorá v Európe aj v súčasnosti pretrváva.

Poukázal na vysokú mieru nezamestnanosti ľudí so zdravotným postihnutím: „Miera zamestnanosti ľudí so zdravotným postihnutím je len 48 percent a len 28 percent ľudí so zdravotným postihnutím má ukončené vysokoškolské vzdelanie. Táto priepasť je obrovská a neprijateľná.“

Predseda EDF Yannis Vardakastanis počas otvorenia konferencie uviedol: „Byť občanom znamená uplatňovať svoje práva, byť súčasťou spoločnosti a nie byť na jej okraji. A práve za to bojujeme.“

Vardakastanis poukázal aj na Európsky pilier sociálnych práv ako na nástroj Európskej únie na splnenie svojho záväzku v súvislosti s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

„Dohovor sa dotýka všetkých úrovní a oblastí politiky. EÚ by preto mala prijať komplexnú a rozsiahlu Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia 2020 – 2030, aby sa dohovor stal v Európe realitou za aktívnej účasti osôb so zdravotným postihnutím. Stratégia by mala byť súčasťou nadchádzajúceho Viacročného finančného rámca EÚ, aby sa zaručilo, že na jej implementáciu bude vyčlenený dostatok financií,“ dodal Vardakastanis.

Čo robí EÚ

V prvom paneli konferencie sa diskutovalo o tom, čo EÚ robí pre svojich občanov so zdravotným postihnutím.

Člen výkonného výboru EDF Rodolfo Cattani hovoril o účinných systémoch sociálnej ochrany a o iniciatívach na zníženie nerovností v rámci sociálneho piliera. Predseda Organizácií osôb so zdravotným postihnutím v Dánsku Thorkild Olesen poukázal na súvislosti medzi právami osôb so zdravotným postihnutím a Cieľmi udržateľného rozvoja.

Ciara O'Brien z Výboru pre ľudské práva Rady Európy podala správu o pokroku krajín pri dosahovaní Cieľov udržateľného rozvoja v súvislosti s ľuďmi so zdravotným postihnutím. Uviedla, že Rada sa bude aj naďalej usilovať zaručiť, aby EÚ podpísala Opčný protokol k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Právo voliť

Politická účasť a právo voliť predstavujú zásadnú súčasť občianstva a demokracie. V súčasnej Európe si toto právo nemôžu uplatňovať státisíce Európanov so zdravotným postihnutím.

Dôvody sú rôzne – zákony, neprístupnosť prostredia či ďalšie bariéry. Onedlho, v roku 2019, nás čakajú ďalšie európske voľby, preto sa táto otázka stále častejšie stáva predmetom diskusie. Rovnako to bolo aj na konferencii.

„Účasť na politickom živote nie je pre ľudí so zdravotným postihnutím luxus. Je to základné právo a podmienka na to, aby mohli konať ako autonómne bytosti,“ vyjadril sa Albert Prevos, člen Výkonného výboru EDF.

Predsedníčka Európskej únie hluchoslepých Sanja Tarczay a sebaobhajca s Downovým syndrómom David Clarke sa s účastníkmi konferencie podelili o svoje skúsenosti v tejto oblasti. Obaja poukázali na bariéry pri voľbách a vyzvali EÚ a jej členské štáty, aby prijali opatrenia a umožnili ľuďom so zdravotným postihnutím voliť a zúčastňovať sa na politickom živote.

Dobré príklady existujú

Na konferencii sa predstavili aj príklady dobrej praxe, pokiaľ ide o využívanie verejných priestranstiev a toho, ako ich urobiť čo najinkluzívnejšími. Išlo o mestá Luxemburg a Lugo. Účastníci sa dozvedeli najmä to, ako čo najefektívnejšie zmobilizovať prostriedky na zlepšenie situácie.

Účastníci sa venovali téme záujmu miest o zdravotné postihnutie. Nadia Hadad, členka predsedníctva Európskej siete pre nezávislý život (ENIL) vyzvala na prístupnosť a univerzálne navrhovanie ako podmienky inklúzie osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti.

Priority spolupráce

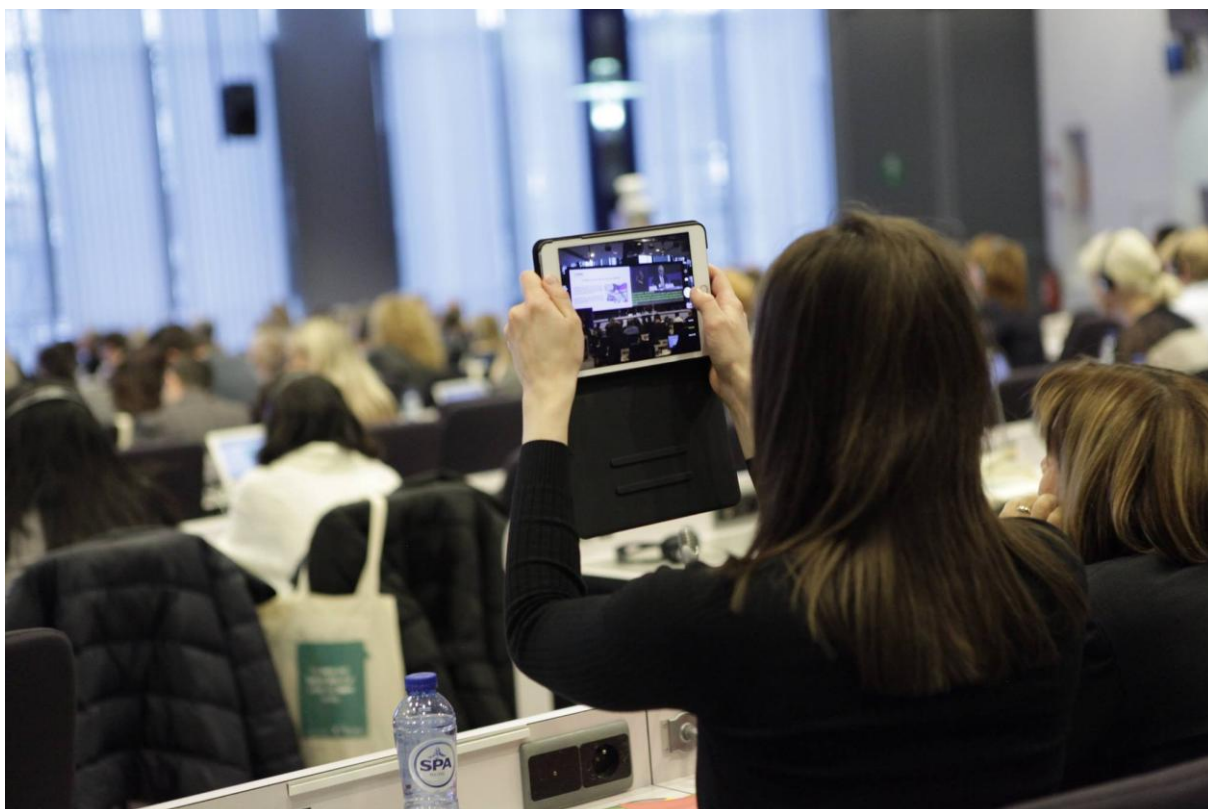
V závere podujatia prišli na rad priority, ktoré sa týkajú ďalších spoločných krokov. Bulharské predsedníctvo EÚ potvrdilo, že presadzovanie začlenenia osôb so zdravotným postihnutím ako plnohodnotných členov spoločnosti bude patriť medzi jeho priority.

Podpredseda EDF Pat Clarke v závere podujatia vyzval predstaviteľov všetkých európskych inštitúcií, aby aj naďalej spolupracovali s ľuďmi so zdravotným postihnutím a spoločne tak odstraňovali bariéry, ktoré im bránia v plnej miere sa zúčastňovať na spoločenskom živote.

Súčasťou konferencie bolo aj slávnostné odovzdávanie ceny o najprístupnejšie mesto Access City. Viac o súťaži aj o jej výsledkoch sa dozviete už v tomto čísle nášho časopisu.

Konferencia aj v roku 2017 splnila očakávania všetkých účastníkov. Bola o to slávnostnejšia a hodnotnejšia, že sa konala pred vrcholným tohtoročným európskym podujatím v oblasti zdravotného postihnutia, 4. Európskym parlamentom osôb so zdravotným postihnutím.

(red)

Počas Európskych dní osôb so zdravotným postihnutím sa stretli stovky zdravotne postihnutých ľudí a spoločne propagovali rôznorodosť a sociálnu inklúziu. FOTO - EUROPEAN DISABILITY FORUM (FACEBOOK)

Access City Award 2018

Európska komisia aj v tomto roku už tradične vyhlásila súťaž o najprístupnejšie mesto Európskej únie.

Slávnostné odovzdanie cien sa tiež stalo tradíciou – ako každý rok, najprístupnejšie mesto sa tešilo zo svojho ocenenia na konferencii, ktorú pri príležitosti Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím usporiadala Európska komisia v spolupráci s Európskym fórom zdravotného postihnutia, 4. – 5. decembra v Bruseli.

V roku 2017 sa o cenu uchádzalo 26 európskych miest. Po prísnom výbere národných porôt i medzinárodnej európskej poroty sa do užšieho výberu dostali

mestá Ľubľana (Slovinsko), Luxemburg (Luxembursko), Lyon (Francúzsko) a Viborg (Dánsko).

Novým víťazom je Lyon

Tento rok sa počas záverečnej časti konferencie najviac tešili zástupcovia francúzskeho Lyonu – nového víťaza súťaže. Mesto bolo označené za inkluzívne a univerzálne prístupné.

Autobusy v meste sú úplne prístupné. Vďaka prístupným zariadeniam v knižniciach, ako napríklad elektronické čítacie lupy, čítače audiokníh a podobne, zaručuje mesto aj prístup všetkých ľudí ku kultúre.

Mesto pre ľudí so zdravotným postihnutím vyvinulo aj digitálne zariadenia a v rámci integrácie na trhu práce má 7,8 percenta štátnych zamestnancov zdravotné postihnutie. V porovnaní s minimálnou kvótou, ktorú požaduje francúzska legislatíva, je tento podiel vyšší.

Zabodovali aj Ľubľana a Luxemburg

Európska komisia ocenila aj slovinskú Ľubľanu druhým a luxemburský Luxemburg tretím miestom.

Ľubľana integrovala prístupnosť do svojej politiky ako takej, vymenovala osobitnú komisiu, v ktorej pracujú aj ľudia so zdravotným postihnutím či seniori, takže aj oni priamo spolupracujú na tvorbe politiky mesta. Luxemburg vynaložil mnoho úsilia, aby zvýšil povedomie svojich obyvateľov, odstránil stigmatizáciu sprevádzajúcu zdravotné postihnutie a podarilo sa mu vybudovať veľmi inkluzívne mesto, v ktorom sa všetci ľudia cítia pohodlne.

Dánske mesto Viborg získalo špeciálnu cenu za zachovanie svojho historického dedičstva a kopcovitého terénu s prístupnou infraštruktúrou.

Prečo sa cena Prístupné mesto 2018 odovzdáva v roku 2017?

Vďaka cene môžu víťazné mestá ukazovať výsledky svojho úsilia pri sprístupňovaní prostredia všetkým počas celého nasledujúceho roka. Budú zvyšovať povedomie o prístupnosti vo svojich mestách i v celej Európe.

Mestá tak dodržia svoj záväzok – pokúsia sa zrealizovať aj svoje plány a podelia sa o príklady dobrej praxe s ostatnými členskými štátmi EÚ.

Inšpirácia pre ostatných

Aj vaša iniciatíva na zlepšenie politiky a aktivít v oblasti prístupnosti môže byť inšpiratívna pre iné mestá. Európska komisia aj v tomto roku vydala [brožúru s výsledkami súťaže Prístupné mesto 2017](#).

Eurokomisárka pre zamestnanosť, sociálne záležitosti, zručnosti a pracovnú mobilitu Marianne Thyssenová v brožúre zdôraznila, že politika v oblasti prístupnosti zohráva kľúčovú úlohu pri odstraňovaní bariér, s ktorými sa ľudia so zdravotným postihnutím stále v bežnom živote stretávajú.

V brožúre možno nájsť podrobné informácie o inovačných projektoch, financovaní a kontaktné informácie všetkých laureátov súťaže. Ak sa chce aj vaše mesto zapojiť do súťaže, brožúra je dobrým pomocníkom – navedie, ako vyplniť

prihlášku, na ktoré zo súčasných projektov svojho mesta upozorniť. Zároveň je inšpiráciou, čo ešte možno na zvýšenie prístupnosti urobiť.

Dúfame, že bude inšpiráciou aj pre naše slovenské mestá a že aj predstaviteľ niektorého z nich raz bude hrdo stáť pred Európanmi s cenou v ruke.

(red)

V roku 2017 sa o cenu Access City Award uchádzalo 26 európskych miest. Získali ju Lyon, Ľubľana a Luxemburg. FOTO - EUROPEAN DISABILITY FORUM (FACEBOOK)

Európsky akt o prístupnosti: Rada EÚ prijala stanovisko

Rada EÚ na stretnutí 7. decembra 2017 prijala spoločné stanovisko (tzv. všeobecné smerovanie) k návrhu Európskeho aktu o prístupnosti, legislatívneho aktu zameraného na prístupnosť tovarov a služieb.

Osoby so zdravotným postihnutím prostredníctvom svojej strešnej organizácie Európskeho fóra zdravotného postihnutia vyjadrujú svoju vďaku Európskej komisii a Estónskemu predsedníctvu EÚ za to, že sa im podarilo presadiť tento krok.

Dúfame, že nadchádzajúce Bulharské predsedníctvo si akt o prístupnosti ponechá medzi svojimi politickými prioritami.

Chýbajú dôležité ustanovenia

[Text návrhu zákona](#) je aj napriek tejto veľmi pozitívnej správe veľmi vzdialený od predstáv hnutia osôb so zdravotným postihnutím v Európe. Bolo z neho

vynechaných niekoľko veľmi dôležitých prvkov, za ktoré sme bojovali počas rozhodovacieho procesu v Európskom parlamente i na úrovni národných vlád.

Neobsahuje napríklad veľmi dôležité ustanovenie o tom, že verejné orgány sú povinné pri kúpe výrobkov či služieb (verejné obstarávanie) za prostriedky EÚ (európske štrukturálne fondy) brať do úvahy požiadavky na prístupnosť týchto tovarov či služieb. Toto stanovisko je v rozpore s našou pozíciou, ako aj s pozíciou Európskeho parlamentu či priemyselného odvetvia, ktoré tiež podporuje začlenenie tohto ustanovenia do aktu.

V stanovisku Rady sa ďalej obmedzuje uplatňovanie aktu v prípade mikropodnikov. Rovnaká formulácia sa nachádza aj v pozícii Parlamentu. European Disability Forum (EDF) s touto výnimkou nesúhlasí, pretože mikropodniky sú pre osoby so zdravotným postihnutím dôležitými dodávateľmi tovarov a služieb a všeobecná výnimka bude mať negatívny vplyv na ich konkurencieschopnosť, ako aj na vnútorný trh ako celok.

Text sa ešte môže meniť

Prístupnosť zastavaného prostredia, za ktorú EDF viedlo úspešnú kampaň a podarilo sa mu presvedčiť Európsky parlament, aby toto ustanovenie zahrnul do svojej pozície, sa v stanovisku Rady nenachádza, bola opäť vypustená.

EDF však víta, že v súčasnej dobe sa môže začať trialóg, teda rokovania medzi inštitúciami EÚ – Radou, Parlamentom a Komisiou. Dúfame, že v priebehu budúceho roka sa dosiahne dohoda o Európskom akte o prístupnosti. V opačnom prípade by bol zákon zablokovaný.

Je dôležité mať na zreteli, že text aktu sa môže ešte stále do veľkej miery zmeniť a že stanovisko Rady nepredstavuje názor všetkých inštitúcií. Príklady iných zákonov, napríklad smernice o prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora dokazujú, že aj počas trialógu ešte možno dosiahnuť výrazné zmeny.

Výzva inštitúciám

EDF spoločne so svojimi členmi bude aj v nadchádzajúcom období viesť intenzívnu kampaň za prijatie silnejšieho a ambicióznejšieho textu aktu o prístupnosti, ktorý bude predstavovať v životoch všetkých ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov a všetkých ostatných občanov v Európe skutočnú zmenu.

EDF vyzýva všetky tri európske inštitúcie na dosiahnutie dohody o spoločnom texte, ktorý bude bližšie k potrebám a očakávaniam 80 miliónov Európanov so zdravotným postihnutím.

O ďalšom postupe v súvislosti s Európskym aktom o prístupnosti vás budeme priebežne informovať.

V tomto čísle nášho časopisu uverejňujeme aj mimoriadne uznesenie o Európskom akte o prístupnosti prijaté na 4. Európskom parlamente osôb so zdravotným postihnutím 6. decembra 2017 v Bruseli.

(red)

Rada Európy prijala na stretnutí ministrov sociálnych vecí začiatkom decembra dlho očakávané oficiálne stanovisko – môžu sa začať rokovania vo veci prístupnosti tovaru a služieb.
FOTO - WWW.EDF-FEPH.ORG

Postoj EDF k európskym fondom a politike súdržnosti po roku 2020

(Prinášame text, spracovaný podľa materiálov prezentovaných na rokovaní predsedníctva EDF v októbri 2017)

Koniec roku 2017 bol významný obdobím pre Európske štrukturálne a investičné fondy: národné autority podávali správy o doterajšom využívaní fondov vrátane aktivít na podporu práv osôb so zdravotným postihnutím. Európske inštitúcie i národné autority pracovali na budúcich pravidlách a diskutovali, koľko peňazí by EÚ mala investovať do politiky súdržnosti po roku 2020.

Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF) priebežne monitoruje dodržiavanie princípu partnerstva a ex-ante kondicionalít, komunikuje s Európskou komisiou o nezrovnalostiach i o svojich návrhoch, zúčastňuje sa na práci pracovných skupín zaoberajúcich sa fondami.

EDF sa chce zúčastňovať na diskusii o budúcnosti politiky súdržnosti s jasnými požiadavkami, založenými na priamej skúsenosti jej členov pri využívaní fondov. Zdôrazňuje pozitívne elementy, ktoré treba zachovať do budúcnosti, a volá po dôraznejších opatreniach na podporu práv osôb so zdravotným postihnutím.

Aby boli vytvorené seriózne podmienky na využívanie fondov EÚ na financovanie implementácie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a na podporu práv týchto ľudí, v prípadoch, kedy nie sú národné zdroje postačujúce, EDF odporúča:

1. Európska únia by nemala redukovať rozpočet na politiku súdržnosti vo viacročnom finančnom rámci.
2. Zachovať ex-ante kondicionality: Všeobecná ex-ante kondicionalita týkajúca sa zdravotného postihnutia by mala byť formulovaná nanovo. Medzi nevyhnutné podmienky by mali byť zahrnuté aj tieto:
 - a) certifikačný mechanizmus pre prístupnosť výstupov za účasti organizácií osôb so zdravotným postihnutím,
 - b) zavedenie národnej legislatívy pre prístupnosť infraštruktúry a služieb (konvenčných i elektronických) v súlade s Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím.

3. Zachovať a rozvíjať princíp partnerstva a pravidiel uskutočňovania politiky partnerstva.
4. Posilniť opatrenia technickej podpory organizácií osôb so zdravotným postihnutím.
5. Zachovať všeobecný princíp rovnosti mužov a žien a nediskriminácie, vrátane toho, že počas prípravy a implementácie programov sa bude brať do úvahy prístupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím.
6. Zachovať prístupnosť ako horizontálne opatrenie, definovaním prístupnosti v súlade s pripravovaným Európskym aktom o prístupnosti, ale bez obmedzovania použitia fondov len na oblasti, na ktoré sa bude Európsky akt o prístupnosti vzťahovať.
7. Vo výročných správach povinne venovať pozornosť pokroku, ktorý sa dosiahol pri implementácii kritérií prístupnosti a princípu nediskriminácie. Špeciálne sa venovať prístupnosti informačno-komunikačných aktivít.
8. Vypracovať zmysluplné kvalitatívne i kvantitatívne indikátory na monitorovanie použitia fondov.
9. Pokračovať v podpore deinštitucionalizácie a preventívne pôsobiť proti použitiu fondov na segregáčne služby.
10. V prípadoch komunitne vedeného miestneho rozvoja (Community Led Local Development), teritoriálnych investícií a zdravotného postihnutia sa špeciálne zamerať na prístupnosť.
11. Európska komisia by mala aktívne pôsobiť pri monitorovaní implementácie ex ante kondicionalít, opatrení so vzťahom k zdravotnému postihnutiu vrátane nediskriminácie, prístupnosti, a zapojenia organizácií osôb so zdravotným postihnutím.

Tieto požiadavky bude vhodné primerane uplatňovať aj na národných úrovniach pri príprave partnerských dohôd na roky 2021 – 2027.

(red)

BUDE VÁS ZAUJÍMAŤ

Nový Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť zasadol po prvý raz

Prvé zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (Ďalej len „Výbor“) [v novom zložení](#) sa uskutočnilo 30. novembra 2017.

Za jednotlivé skupiny organizácií osôb so zdravotným postihnutím sú členmi títo reprezentanti:

- Iveta Mišová a Ľubica Vyberalová za organizácie osôb s mentálnym postihnutím,
- Eva Madajová a Alžbeta Lukovičová za organizácie osôb s chronickými ochoreniami,

- Ivan Štubňa a Marcela Barová za organizácie osôb s duševnými poruchami a poruchami správania,
- Jaroslav Cehlárik a Katarína Kluková za organizácie osôb so sluchovým postihnutím,
- Tibor Kőböl a Marek Machata za organizácie osôb s telesným postihnutím,
- Milan Měchura a Jozef Šimko za organizácie osôb so zrakovým postihnutím a
- Branislav Mamojka za Národnú radu občanov so zdravotným postihnutím v SR.

Zasadnutie výboru viedol Branislav Ondruš, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

O núdzovej komunikácii

Výbor schválil zmeny v rokovacom poriadku výboru, ktoré sa týkajú spôsobu hlasovania pri korešpondenčnom rokovaní a termínov predkladania materiálov na rokovanie.

Výbor zvolil za svojho zástupcu vo Výbore pre výskum, výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a rozvojové vzdelávanie Ivana Štubňu (OZ Život s autizmom), ktorý bude túto funkciu vykonávať po Ľubici Vyberalovej (Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím).

Výbor prerokoval informáciu o stave legislatívneho procesu a zmien, ktoré zavádza novela zákona č. 351/2011 o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov vo veci prístupnosti európskeho čísla tiesňového volania 112 pre osoby so sluchovým postihnutím.

Jaroslav Cehlárik, člen výboru, informoval o pripravovanej mobilnej aplikácii, ktorá ďalej rozšíri, zrýchli a zjednoduší núdzovú komunikáciu ľudí so sluchovým postihnutím.

Členovia výboru si vypočuli informáciu o projekte „Google [Digitálna garáž/Pomáhame Slovensku rásť](#)“ a prejavili záujem o vzdelávacie aktivity/školenia špecificky zamerané na rozvoj digitálnych zručností pre osoby so zdravotným postihnutím.

Agenda 2030

Výboru bola predložená informácia o príprave vecného zámeru reformy opatrovníctva v Slovenskej republike. Členky a členovia komory za mimovládne organizácie pozitívne hodnotili skutočnosť, že boli prizývaní do diskusie v pracovnej skupine rezortu spravodlivosti už v úvodnom štádiu prípravy vecného zámeru a potvrdili svoj záujem pokračovať v účasti na tomto procese.

Výbor vzal na vedomie informáciu o procese implementácie [Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj](#). Členky a členovia komory za mimovládne organizácie pozitívne hodnotili dynamiku procesu implementácie Agendy 2030 na národnej úrovni a prejavili záujem zapojiť sa do avizovaného participatívneho procesu určenia národných priorít implementácie Agendy 2030.

Do tohto procesu sa môžu zapojiť najmä prostredníctvom aktivít Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Nové znenie hodnotiacich kritérií

Výbor sa oboznámil so znením návrhu Výzvy Implementačnej agentúry Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na zasielanie návrhov na uzavretie partnerstva v rámci pripravovaného národného projektu „Podpora univerzálneho navrhovania“ a súvisiacimi Kritériami na hodnotenie splnenia odborných kritérií na uzavretie partnerstva.

Člen výboru Branislav Mamojka upozornil na skutočnosť, že navrhované hodnotiace kritériá neumožnia účasť mimovládny organizáciám osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sa už dnes zaoberajú prístupnosťou stavebného prostredia a územia a presadzovaním univerzálneho navrhovania.

Nakoľko tieto pripomienky si vyžadujú ďalšie posúdenie, bol na rokovaní dohodnutý harmonogram ďalšieho postupu rokovania medzi zástupcami komory NMO vo výbore a odborom pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (MPSVR SR). Jeho výsledkom bude nové znenie hodnotiacich kritérií.

Výbor sa oboznámil s informáciou z výskumu uskutočneného Inštitútom pre výskum práce a rodiny [Vývoj sociálnej situácie osôb so zdravotným postihnutím](#) a ich rodín v kontexte plnenia opatrenia č. 4.17.1 Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 - 2020.

A ďalšie témy...

V bode Rôzne sa výbor venoval týmito témam:

- a) Výbor vzal na vedomie informáciu o vývoji rokovaní v Rade EÚ o návrhu Smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, pokiaľ ide o požiadavky na prístupnosť výrobkov a služieb – Európsky akt o prístupnosti. Branislav Mamojka, predseda NROZP v SR, ocenil možnosť zástupcov osôb so zdravotným postihnutím zapojiť sa od začiatku do procesu prípravy tejto mimoriadne dôležitej smernice na európskej úrovni prostredníctvom Európskeho fóra zdravotného postihnutia a na národnej úrovni prostredníctvom členstva v pracovnej skupine pri MPSVR. V čase rokovania výboru už bolo známe stanovisko Európskeho parlamentu a pripravený návrh stanoviska na rokovanie Rady ministrov pre zamestnanosť a sociálne otázky (poznámka redakcie: Stanovisko bolo schválené 7. decembra). Tieto dokumenty by sa mali stať východiskom pre dialóg medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou, ktorý sa zrejme uskutoční v prvej polovici budúceho roku počas bulharského predsedníctva. Uvedené stanoviská nie sú identické a organizácie osôb so zdravotným postihnutím majú k nim viaceré výhrady. Na druhej strane oceňujú mnohé pozitívne návrhy v nich obsiahnuté. Ich porovnaní, podrobnejšej analýze a možnostiam organizácií osôb so zdravotným postihnutím ovplyvňovať výsledky pokračujúceho procesu sa budeme venovať v ďalších číslach nášho časopisu.
- b) Výbor vzal na vedomie informáciu o spustení a harmonograme procesu hodnotenia plnenia Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 za obdobie rokov

2016 a 2017, ktoré má byť predložené na rokovanie vlády v septembri 2018.

- c) Výbor prerokoval podnet Kataríny Klukovej, členky výboru zastupujúcej skupinu osôb so sluchovým postihnutím, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných pomôcok. V podnete upozorňuje a žiada nápravu vo veci nedostupnosti novej verzie rečového procesora ku kochleárnym implantátom od firmy Med-EL a výšky nákladov spojených s bežnou prevádzkou rečových procesorov, ktoré pacient s voperovaným kochleárnym implantátom znáša v dôsledku potreby dennej výmeny batérií. Poukázala tiež na neprimerane dlhú, až 10-ročnú dobu na výmenu rečového procesora a žiada jej skrátenie na 5 až 7 rokov, čo je bežná doba v európskych krajinách. Podnetom sa budú spoločne zaoberať rezort zdravotníctva a rezort práce, sociálnych vecí a rodiny.
- d) Výbor rokoval o podnete Tibora Kőbőla, člena výboru zastupujúceho skupinu osôb s telesným postihnutím, ktorým navrhuje zmenu znenia aktuálne platných indikačných obmedzení pre úhradu elektrických vozíkov a polohovateľných postelí, ako aj náročnejších vozíkov pre osoby s ťažkým telesným postihnutím so špecifickými potrebami z verejného zdravotného poistenia. Podnet bude ďalej diskutovaný v koordinácii rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny a rezortu zdravotníctva.
- e) Na podnet Milana Měchuru, člena výboru zastupujúceho skupinu osôb so zrakovým postihnutím, vzal výbor na vedomie informáciu o činnosti pracovnej skupiny rezortu zdravotníctva pre zjednotenie posudkovej činnosti. Členovia a členky komory za mimovládne organizácie prejavili záujem zapojiť sa do činnosti uvedenej pracovnej skupiny a jej subkomisií. Výbor tiež prejavil záujem o zapojenie sa do legislatívneho procesu a o prerokovanie návrhu pripravovaného zákona o posudkovej činnosti na pôde výboru.
- f) Výbor prerokoval podnet Tibora Kőbőla vo veci úprav osobných motorových vozidiel pre osoby so zdravotným postihnutím, v ktorom namieta nejednotnosť postupu vecne príslušných orgánov, dlhé čakacie doby a vysokú cenu a potrebu jednotného usmernenia zo strany rezortu dopravy a výstavby. Vec bude koordinovaná z úrovne sekretariátu výboru, ktorý iniciuje osobné stretnutie dotknutých strán s cieľom návrhu riešenia.
- g) Výbor sa zaoberal podnetom Milana Měchuru a Ivety Mišovej, členov výboru, týkajúcim sa obmedzení realizovaných úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny pri poskytovaní príspevku na činnosť pracovného asistenta podľa ustanovenia § 59 zákona o službách zamestnanosti (neposkytovanie náhrady mzdy za dovolenku pracovného asistenta) a pri poskytovaní príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránených dielni alebo chránených pracovísk ustanovenia § 60 zákona o službách zamestnanosti (neposkytovanie náhrady mzdy za dovolenku, PN a OČR zamestnanca so zdravotným postihnutím). Výbor vzal na vedomie informáciu Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, podľa ktorej úrady práce môžu vyplácať príspevok na náhradu mzdy za dovolenku pracovného asistenta, lebo náhrada mzdy je súčasťou ceny práce a v prípade pracovného asistenta sa poskytuje príspevok na cenu práce. V druhom prípade však nie je možné poskytovať príspevok na náhradu mzdy za dovolenku, PN a OČR, lebo podľa §60 sa poskytuje príspevok len na mzdové náklady, do ktorých

uvedené náhrady nepatria. Problém je možné odstrániť len zmenou zákona o službách zamestnanosti. Coop Produkt Slovensko už predložil návrh na úpravu § 60 ods. 2 písm. f zákona o službách zamestnanosti v rámci legislatívneho procesu návrhu zákona o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní. V prípade schválenia tohto návrhu sa za oprávnený náklad bude považovať celková cena práce zamestnanca so zdravotným postihnutím a príspevky na uvedené náhrady bude možné vyplácať.

- h) Branislav Mamojka požiadal výbor o podporu zásadnej pripomienky Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím, ktorú NROZP uplatnila v rámci medzirezortného pripomienkového konania k návrhu zákona o výkone správy v oblasti informačných technológií ([LP/2017/734](#)). Pripomienka požaduje zaradenie vysokých škôl a súkromných a cirkevných škôl medzi povinné osoby v zmysle uvedeného zákona, čím by im vznikla povinnosť zabezpečovať prístupnosť ich webových sídiel. V súčasnosti už prakticky nie je možné študovať bez každodennej interaktívnej komunikácie prostredníctvom webového sídla školy, a preto je jeho prístupnosť nevyhnutná pre samostatné štúdium študentov so zdravotným postihnutím. Výbor sa oboznámil s písomným stanoviskom Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, v ktorom prisľúbil dopad návrhu analyzovať a požiadať o stanovisko aj ministerstvo školstva. V jeho stanovisku sa však aj uvádza: „Návrh zákona o výkone správy v oblasti informačných technológií verejnej správy vychádza z legislatívneho zámeru, ktorý bol schválený vládou 18. mája 2016. V uvedenom zámere bol deklarovaný úmysel ponechať aktuálny rozsah povinných osôb, na ktoré sa zákon bude vzťahovať, nakoľko takto definovaný rozsah povinných osôb sa už za viac ako desaťročie osvedčil.“ S týmto konštatovaním nemôžeme súhlasiť lebo nedostatočná prístupnosť webových sídiel vysokých škôl je dlhodobým problémom a predmetom kritiky. Povinnosť zabezpečiť prístupnosť akademického prostredia dokonca ukladá zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách. Vysoké školy sú podľa uvedeného zákona § 100, ods.1) od 1. januára 2013 povinné vytvárať „všeobecne prístupné akademické prostredie aj vytváraním zodpovedajúcich podmienok štúdia pre študentov so špecifickými potrebami bez znižovania požiadaviek na ich študijný výkon“. Definitívne stanovisko k uvedenej pripomienke zatiaľ nie je známe, lebo ešte stále prebieha proces vyhodnotenia MPK. (Poznámka redakcie: Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť na zasadnutí 14. 12. 2017 svojim uznesením odporučila podpredsedovi vlády pre investície a informatizáciu podporiť pripomienku NROZP.)

(red)

Poznáme víťazov súťaže Zlatý erb 2017

Na kongrese ITAPA 15. novembra 2017 sa uskutočnilo vyhlásenie výsledkov už 14. ročníka súťaže samospráv Zlatý erb o najlepšie webové sídlo. Súťaž Zlatý Erb každoročne vyhlasuje Únia miest Slovenska a eSlovensko spoločne so Združením informatikov samospráv Slovenska. Hlavným cieľom súťaže Zlatý Erb je podporiť informatizáciu slovenských samospráv, oceniť výnimočné projekty, podporiť výmenu skúseností a ohodnotiť snahu zástupcov samospráv účinne využívať informačno-

komunikačné technológie na zvyšovanie kvality a prístupnosti služieb samosprávnych krajov, miest, mestských častí a obcí.

Ceny sa udeľujú v troch hlavných kategóriách: Najlepšia stránka obcí, Najlepšia stránka miest a mestských častí a Najlepšia stránka samosprávneho kraja. Vyhodnocuje sa aj najlepšia bezbariérová stránka a najlepšia elektronická služba samospráv. Môžu byť udelené ďalšie špeciálne ceny, ak porota zaujme niektorá z hodnotených stránok alebo služieb. V tomto ročníku sa do súťaže zapojilo 77 samospráv.

Ocenili najlepších

V kategórii obce zvíťazila stránka obce Jaslovské Bohunice. Na ďalších miestach sa umiestnili stránky obcí Nitrianske Pravno, Chrenovec-Brusno, Tmavá Hora a Ľubica. Doteraz zvíťazili: štyrikrát Klátová Nová Ves, štyrikrát Tmavá Hora, dvakrát Chocholná Velčice, raz Jaslovské Bohunice, Ľubica, Krivosúd-Bodovka a Ražnany.

V kategórii mestá a mestské časti zvíťazila stránka mesta Bratislava. Na ďalších miestach sa umiestnili stránky miest Stará Turá, Nové Zámky, Lučenec a Martin. Doteraz zvíťazili: deväťkrát Bratislava, dvakrát Martin a raz Banská Bystrica, Trenčín a Nitra.

V Kategórii samosprávne kraje zvíťazila stránka Prešovského samosprávneho kraja. Na ďalších miestach sa umiestnili stránky Trenčianskeho samosprávneho kraja a Košického samosprávneho kraja.

Doteraz zvíťazili osemkrát Prešovský kraj, dvakrát Bratislavský kraj, raz Banskobystrický, Žilinský, Nitriansky a Košický kraj.

Hlavná a špeciálna cena

Hlavnú cenu súťaže GrandPrix eSlovensko získala stránka mesta Bratislavy, ktorá postupuje do medzinárodnej súťaže EuroCrest Award vyhlasovanej českým Združením Zlatý erb v spolupráci s Európskou komisiou. Doteraz zvíťazili: osemkrát Bratislava, dvakrát Martin, Banská Bystrica, Dubnica, Nitra a Trenčín.

Cenu najlepšia bezbariérová stránka získal Prešovský samosprávny kraj. Na ďalšom mieste sa umiestnil Trenčiansky samosprávny kraj. Doteraz zvíťazili: päťkrát Nová Dubnica, dvakrát Čadca, dvakrát Prešovský samosprávny kraj, Bratislava, Bratislava-Dúbravka, Ilava, Nitra a Trnava.

Čo sa hodnotí

V hlavných kategóriách hodnotí porota komplexnú kvalitu stránky podľa kritérií v oblastiach: reakcie na žiadosť o poskytnutie informácií; povinne zverejňované informácie; informácie v oblasti cestovného ruchu; ovládanie webu, navigácia, prehľadnosť a grafické spracovanie stránky; bezbariérová prístupnosť; pomocné služby; technická správnosť a dodržiavanie štandardov funkčnosti webových stránok.

Okrem zarátavania hodnotenia úrovne bezbariérovej prístupnosti webových sídiel v hlavných kategóriách súťaže je však prístupnosť hodnotená aj samostatne v súťaži o najlepšiu bezbariérovú webovú stránku, ktorú každoročne vyhodnocuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS).

Čo vlastne hodnotíme? Pri hodnotení webových stránok z hľadiska prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím sa zameriavame v prvom rade na mieru prístupnosti informácií, ktoré chce zriaďovateľ webového sídla používateľom sprostredkovať a na pomer prístupných a neprístupných informácií – akú informačnú hodnotu vie získať človek so zdravotným postihnutím v porovnaní s človekom bez zdravotného postihnutia. Hodnotíme tiež možnosť samostatného ovládania a pohybu po jednotlivých častiach webového sídla a zrozumiteľnosť informácií, ktoré sú používateľovi sprostredkované.

Tieto základné pravidlá sa skladajú z množstva špecifických ukazovateľov, ktoré na webovom sídle testujeme, ako napr. alternatívne popisy obrázkov, dostatočný kontrast písma oproti pozadiu, zrozumiteľné odkazy, správne urobené formuláre, atď. Ide o vybrané povinné kritériá prístupnosti definované vo výnose ministerstva financií č. 55/2014 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

Na základe ohodnotenia týchto špecifických ukazovateľov stanovujeme celkovú bodovú hodnotu prístupnosti webového sídla, ktorá určuje jeho poradie v súťaži.

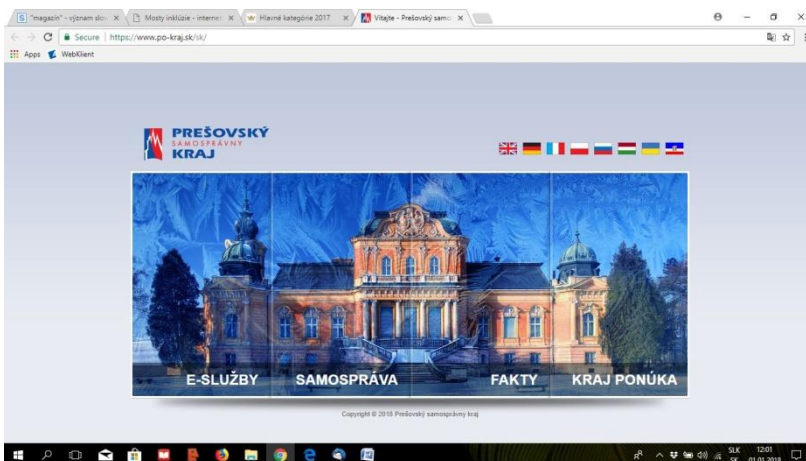
Prístupnosť sa zlepšuje

Do súťaže Zlatý erb sa hodnotením prístupnosti zapájame pravidelne od jej začiatku. Naším hlavným metodikom a hodnotiteľom prístupnosti špeciálne pre túto súťaž je Vojtech Regec.

Hodnotenie prístupnosti a celá súťaž Zlatý erb má pozitívny vplyv na vývoj prístupnosti webových sídiel samosprávy. Vývoj nie je priamočiary, občas dochádza k poklesu prístupnosti, najmä pri zavádzaní nových technológií, čo sa však obvykle časom opraví. Z dlhodobého hľadiska môžeme konštatovať, že prístupnosť webových sídiel samosprávy sa skutočne systematicky zlepšuje. Podiel ÚNSS na tomto procese bol v tomto roku ocenený udelením Špeciálnej ceny pre osobnosť za mimoriadny prínos v oblasti informatizácie v slovenských samosprávach Branislavovi Mamojkovi, predsedovi ÚNSS.

Podrobné informácie o súťaži Zlatý erb, o podmienkach účasti, o kritériách hodnotenia a o histórii výsledkov nájdete na stránke www.zlatyerb.sk.

(red)

Prístupnosť je hodnotená aj samostatne v súťaži o najlepšiu bezbariérovú webovú stránku. V tomto roku získal cenu najlepšia bezbariérová stránka Prešovský samosprávny kraj. FOTO – PRINTSCREEN WEBU

Konferencia o osobnej asistencii

Detský klub zdravotne postihnutých detí a mládeže v Košiciach zorganizoval 27. novembra 2017 konferenciu k problematike osobnej asistencie Osobná asistencia – overený spôsob začlenenia osôb s ťažkým telesným postihnutím, Košice 2017.

Ako organizátori informovali už v pozvánke, konferencia mala upozorniť najmä na nutnosť návratu k podstate osobnej asistencie. Jej cieľom bolo aj sformovať skupinu, ktorá bude v zmysle konferencie pokračovať v riešení problematiky na celonárodnej úrovni, aby boli podmienky pre osobnú asistenciu dôstojné a nebola ohrozená jej budúcnosť.

Záštitu nad konferenciou prevzala Zuzana Stavrovská, komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím, na konferencii ju zastupovala Zuzana Ujjobbágyová, ktorá predniesla aj jej príhovor.

Z príhovoru komisárky

Na úrade komisára pre osoby so zdravotným postihnutím sa problematike osobnej asistencie cielene venujú. Za krátke dvojročné obdobie fungovania úradu bolo prijatých minimálne tisíc podnetov smerujúcich do rôznych problémov, čo svedčí o tom, aké potrebné bolo vytvorenie tohto úradu.

„Osobná asistencia, tak ako ju vnímame na úrade, často bolestne rezonuje v našej spoločnosti. Ľudia so zdravotným postihnutím túžia po normálnom živote, nechcú byť vyčlenení zo spoločenského diania, ale práve zdravotné postihnutie im to samé neumožňuje. Osobný asistent môže byť práve ten článok, ktorý pomôže vkročiť do sveta zdravých, ktorý otvorí dvere novým skúsenostiam, a ten, ktorý umožní ukázať, že aj človek s ťažkým zdravotným postihnutím dokáže byť pre spoločnosť prínosom a byť jej plnohodnotným členom,“ uviedla Ujjobbágyová v príhovore.

Komisárka prostredníctvom príhovoru poukázala z praxe úradu na skutočnosť, že ľuďom so zdravotným postihnutím často chýbajú elementárne informácie o výhodách, ktoré je im možné poskytnúť, úrady práce nie vždy podajú úplnú informáciu, niekedy žiadateľa zneistia až odradia.

Konštatovala, že Slovensko je ešte stále krajinou mnohých bariér, ktoré reálne existujú. Či už fyzické – prístupy do budov pre vozičkárov, ale bariéry cítime aj v myšliach. Práve tieto sa úrad snaží svojimi aktivitami narúšať a búrať.

Na záver prejavila vieru, že potenciál účastníkov konferencie bude využitý správne a výsledky sa podarí pretaviť do spravodlivého a efektívneho systému poskytovania osobnej asistencie.

Niektorí ešte nedorástli, aby pochopili

Čestným hosťom konferencie bola Helena Woleková (Nadácia Socia). Vo svojom príhovore poukázala na to, že napriek tomu, že od prijatia osobnej asistencie ako kompenzačného nástroja v roku 1998 ubehlo už takmer 20 rokov, ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím sa stále boria s nepochopením, s reakciou ľudí, ktorá nie je adekvátna.

Je mnoho ľudí, ktorí sú na tom stupni myslenia ako pred dvadsiatimi rokmi, akosi nedorástli ešte na to, aby pochopili význam a zmysel osobnej asistencie pre

jednotlivcov s ťažkým zdravotným postihnutím, pretože práve osobná asistancia môže pomôcť dosiahnuť, aby ľudia so zdravotným postihnutím mohli žiť samostatne, nezávisle, mohli pracovať, bývať, osamostatniť sa od rodičov, nájsť si partnerov – proste žiť ako všetci ostatní.

Woleková pripomenula bariérovosť prostredia, pričom aj štátna správa aj samospráva sú na takej nízkej úrovni, že nevkladajú do odstraňovania bariér žiadne úsilie a je len málo takých miest a obcí, ktoré si napríklad do komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb dali odstrániť bariéry alebo spraviť niečo pre to, aby sa nestavali nové budovy s bariérami.

Osobná asistancia pomáha prekonávať prekážky

Poslanie konferencie za jej organizátorov objasnila v úvodnom slove Marcela Strhárska. Uviedla, že „ľudia so zdravotným postihnutím majú rovnaké potreby ako všetci iní ľudia, napriek tomu sa stále to množstvo príležitostí, ktoré majú títo ľudia pre osobnú sebarealizáciu vo všetkých dôležitých oblastiach života pohybuje na minime, nech je to vzdelávanie, pracovné príležitosti, osamostatnenie“.

Konštatovala, že od prijatia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prešlo dosť času, ale tieto dohovorom garantované práva ľudí so zdravotným postihnutím zostávajú predovšetkým na úrovni teórie.

Poukázala napríklad na fakt, že deti s ťažkým telesným postihnutím majú v Košiciach k dispozícii stále len jednu základnú školu a len jednu strednú školu, ktorá je ochotná a schopná ich prijať. Je to stále tá istá škola, ktorá bola v Košiciach pred päťdesiatimi šesťdesiatimi rokmi. Deti s ťažkým telesným postihnutím sa nedarí zaraďovať do bežných škôl.

Táto stredná škola ich však na život nepripravuje, dôsledkom je, že ľudia s ťažkým telesným postihnutím nepracujú, žiadny zamestnávateľ ich nie je ochotný zamestnať. Taký človek sa nevie nikdy osamostatniť, nie je schopný ani samostatného života, nevie si založiť rodinu, nevie nastúpiť aktívny život.

Na záver príhovoru uviedla, že nastala potešiteľná zmena v životoch viacerých ľudí s ťažkým telesným postihnutím, ktorú si v organizácii všimli – narástla ich vnútorná aktivita, začali žiť slobodnejší, samostatnejší a radostnejší život. Badať pritom jednu súvislosť – sú to všetci tí, ktorým bola v dostatočnom rozsahu priznaná osobná asistancia.

Osobná asistancia neodstránila všetky bariéry, ktoré sú v spoločnosti, ale pomáha ľuďom so zdravotným postihnutím ich prekonať alebo obísť.

„Keď už nevieme odstrániť všetky fyzické a medziľudské bariéry, dajme ľuďom so zdravotným postihnutím dobre fungujúcu osobnú asistenciu. Tým im pomôžeme žiť život aspoň trochu podobný životu ostatných ľudí“, uzatvorila svoje úvodné slovo Strhárska.

Osobná asistancia v histórii

Marián Kozák z Detského klubu sa vo svojom video príspevku venoval histórii osobnej asistencie vo svete i na Slovensku a jej základným princípom. Zdôraznil:

„Filozofia nezávislého života vychádza z faktu, že každý jednotlivec a každé postihnutie je iné, preto je každá osoba so zdravotným postihnutím jedinečná. Z toho

dôvodu stavia hnutie na tom, že ľudia, ktorí majú postihnutie, sú s ním najlepšie oboznámení a sú najväčšími odborníkmi, čo sa týka ich potrieb a ťažkostí.“

Heslom hnutia Independent Living je: „Najlepším odborníkom na svoj život je človek sám“.

Ako ďalej Kozák uviedol, že ľudia s telesným postihnutím ako užívatelia programov, ktoré sú pre nich určené, by mali hrať hlavnú úlohu v ich riadení a organizovaní. „Najdôležitejším nástrojom nezávislého života pre človeka s telesným postihnutím je osobná asistencia. Je to najlepší nástroj na začlenenie sa do života spoločnosti,“ zdôraznil.

Ľudsko-právny prístup a spoločenské prístupy

Miroslav Cangár z Rady pre poradenstvo v sociálnej práci sa venoval ľudsko-právne mu prístupu a princípu práva na nezávislý život a osobnú asistenciu v kontexte plnenia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Zdôraznil, že ľudsko-právny prístup nie je o exklúzii, ale o inklúzii. Osoby, či už majú zdravotné postihnutie alebo nemajú zdravotné postihnutie, sú súčasťou rovnakej spoločnosti, majú rovnaké práva, rovnaké možnosti, majú právo na rovnakú účasť na živote spoločnosti a nediskrimináciu a štát, verejné služby, verejné politiky by mali robiť všetko pre to, aby tieto práva boli zabezpečené.

Ľudsko-právny prístup má sedem základných kľúčových princíпов:

- inklúzia,
- participácia,
- prístupnosť,
- nediskriminácia,
- rešpektovanie inakosti/rozdielnosti,
- právo na rovnaké príležitosti,
- rešpekt pred prirodzenou dôstojnosťou.

V druhej časti príspevku sa Cangár sústredil na článok 19 dohovoru „Nezávislý život“.

Ten zdôrazňuje, že ľudia so zdravotným postihnutím sú objektmi týchto práv a súčasne sú ich držiteľmi, majiteľmi. Východiskom je, že ľudia majú právo žiť nezávisle, samostatne a byť začlenení do komunity.

V zmysle vydaného všeobecného komentára k dohovoru, nezávislý život znamená, že všetky osoby so zdravotným postihnutím majú k dispozícii všetky prostriedky, ktoré im umožňujú vykonávať voľbu a kontrolu nad svojim životom, a tiež robiť všetky rozhodnutia týkajúce sa ich života“, uviedol Cangár.

„Nezávislý život je nevyhnutnou súčasťou autonómie a slobody, znamená právo na slobodu rozhodovania.“

Podľa dohovoru sa osobná asistencia vzťahuje na človeka orientovanú, užívateľom riadenú, podporu, ktorá má byť k dispozícii pre všetky osoby so zdravotným postihnutím, nerozlišuje sa druh zdravotného postihnutia. Spája ju:

- Financovanie; financovanie osobnej asistencie sa musí poskytovať na základe personalizovaných kritérií a malo by zohľadňovať normy práv na dôstojné zamestnávanie. Financovanie by malo byť pridelené osobe so zdravotným postihnutím a ona by ho mala kontrolovať. Vychádzať by sa malo z individuálneho hodnotenia potrieb a z individuálnych životných podmienok a individuálne služby nesmú mať za následok zníženie rozpočtu alebo vyššiu osobnú platbu.

- Osobná asistencia je služba kontrolovaná človekom so zdravotným postihnutím, je klientom riadená; on môže buď uzavrieť zmluvu o poskytovaní služby s rôznymi poskytovateľmi alebo konať v tejto veci ako zamestnávateľ.

- Osobná asistencia je vzájomný vzťah jeden na jedného; osobní asistenti musia byť prijatí a vyškolení pod dohľadom osoby, ktorej je osobná asistencia určená a nemali by byť zdieľaní s viacerými osobami so zdravotným postihnutím bez súhlasu osoby so zdravotným postihnutím, pre ktorú je osobný asistent určený.

- Osobná asistencia je samostatne riadené poskytovanie služby; užívatelia osobnej asistencie by si mali slobodne vyberať kontrolu nad poskytovaním služieb podľa vlastných životných podmienok a preferencií. Kontrola poskytovania osobnej asistencie sa môže uskutočniť aj prostredníctvom nástroja podporovaného rozhodovania, osobná asistencia sa môže poskytovať pre všetky skupiny osôb so zdravotným postihnutím.

Nezávislý život oslobodzuje

Videopríspevkom sa účastníkom konferencie zo Švédska prihovoril Adolf Ratzka, ktorý výrazne napomohol zavedeniu osobnej asistencie na Slovensku.

V prvej časti svojho príspevku objasnil ciele hnutia nezávislého života. V druhej časti opísal, akú úlohu zohrala osobná asistencia v jeho osobnom i pracovnom živote.

Osobná asistencia v slovenskej legislatíve

Súčasnú právnu úpravu, ako je osobná asistencia zakotvená v zákone o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, stručne priblížila Lýdia Brichtová (Nadácia Socia).

Za zváženie považuje vstup osobných asistentov do základných a stredných škôl, čo navrhujú niektorí poslanci NR SR v podanom poslaneckom návrhu zmeny príslušných zákonov. Pretrváva tiež rôzny pohľad na činnosti a rozsah osobnej asistencie, ktoré môžu vykonávať rodinní príslušníci.

V príspevku poukázala ďalej na niektoré rozpory:

- Príspevok na osobnú asistenciu v súčasnosti poberá 9 564 osôb. Preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom však má 156 133 osôb. Môžeme si teda dať otázku: Je počet ľudí, ktorí poberajú osobnú asistenciu veľa alebo málo?

- Priemerný počet priznaných hodín osobnej asistencie je 4,6 hodiny. Opäť si môžeme dať otázku. Sú potreby ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím správne a objektívne posudzované?

Ďalší problém vidí Brichtová v tom, že pri posudzovaní sa osobná asistancia mnohokrát spája s druhom a závažnosťou ťažkého zdravotného postihnutia a z týchto dôvodov sa osobná asistancia pre nesplnenie zákonných podmienok neprizná. Dôvodom je druh zdravotného postihnutia.

Pritom zákonná úprava nevyklučuje, aby osobná asistancia bola priznaná i osobe, ktorá je pozbavená spôsobilosti na právne úkony.

Problémom z praxe je, že odkázanosť na osobnú asistenciu posúdi výlučne posudkový lekár a jeho záver preberú sociálni pracovníci. Ide o chybný postup. nemôže sa vychádzať len z medicínskeho posúdenia.

Novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu

S pripravovanou novelou zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu prítomných oboznámil Michal Krivošík (ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny). Zmienil sa o viacerých navrhovaných zmenách, vyberáme:

- zmluva o vykonávaní osobnej asistencie bude musieť mať písomnú formu,
- ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny zvažuje opätovne zaviesť podrobnejší výkaz o odpracovaných hodinách osobnej asistencie, aby vo výkaze nebol deklarovaný len počet hodín, ale i čas, v ktorom bola osobná asistancia vykonávaná, a to pre možnosť kontroly,
- rozširuje sa okruh činností o činnosť pomoc rodičovi s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, ktoré z dôvodu svojho ťažkého zdravotného postihnutia nie je schopný zvládnuť,
- pri stanovení výšky peňažných príspevkov na opatrovanie sa zvažuje vychádzať zo sumy minimálnej mzdy, nie zo sumy životného minima,
- výška peňažného príspevku na opatrovanie by sa mala v priebehu troch rokov zvýšiť až na úroveň čistej minimálnej mzdy; k 1. júlu 2020 by mala dosiahnuť sumu 430 €,
- navrhuje sa neuplatňovať vrátenie poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu dedičmi v prípade úmrtia osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Účinnosť novely sa predpokladá od 1. júla 2018.

Krivošík v závere vyzval prítomných k diskusii o tom, či peňažný príspevok na osobnú asistenciu poskytovať i rodinným príslušníkom úplne liberálne. A spomenul i otázku prechodu na jeden peňažný príspevok na rôzne účely odvíjajúci sa od druhu a stupňa zdravotného postihnutia, teda obdobu českého príspevku „na péči“.

Hlavné kontaktné miesto

Ján Gabura (ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny) informoval o zriadení odboru pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorého je riaditeľom.

Hovoril aj o jeho činnosti, o pripravovanom hodnotení a aktualizácii Národného programu rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 za roky 2016 – 2017 a o dvoch otvorených dopytovo orientovaných výzvach.

Sú nimi vzdelávanie zástupcov reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím a vývoj nových zariadení podporujúcich sociálnu integráciu osôb so zdravotným postihnutím.

Úrad komisára chráni práva a slobody

Vo svojom druhom vystúpení Zuzana Ujjobbágyová predstavila činnosť úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Cieľom úradu je presadzovať, chrániť, zabezpečovať plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím.

Medzi najdôležitejšie kompetencie komisára patrí posudzovanie individuálnych podnetov od občanov so zdravotným postihnutím, od ich rodinných príslušníkov, ale i od každého občana, ktorý sa dozvie, že sú akýmkoľvek spôsobom ohrozené alebo porušované práva osôb so zdravotným postihnutím.

Komisárka sa nestotožňuje s ohraničením vekovej hranice pre poskytnutie peňažného príspevku na osobnú asistenciu na 65 rokov. Považuje toto vekové ohraničenie za diskriminačné, je v rozpore s antidiskriminačným zákonom, s ústavou SR, s medzinárodnými dohovormi.

Komisárka požiadala o spoluprácu generálnu prokuratúru a verejnú ochrankyňu práv, ktorú požiadala, aby podala sťažnosť na ústavný súd s cieľom toto vekové ohraničenie zo zákona odstrániť.

O ďalších príspevkoch už len telegraficky

K nasledujúcim príspevkom už len telegraficky. Či už preto, že sa informácie opakovali alebo preto, že priamo s problematikou osobnej asistencie nesúviseli.

Janeta Vargová (úrad práce v Košiciach) upozornila na najčastejšie problémy pri podávaní žiadosti o peňažný príspevok na osobnú asistenciu a pri uplatňovaní nárokov na jeho výplatu.

Silvia Szahzad (poslankyňa NR SR) vo svojom videopríspevku porovnávala osobnú asistenciu a opatrovanie, výhody a nevýhody každého systému. Vyslovila názor, že minimálna sadzba na hodinu osobnej asistencie by mala byť niekde na hranici päť eur, ak porovnáme rast výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu s rastom minimálnej mzdy za posledných päť až šesť rokov.

Tibor Kőböl (OMD, podpredseda NROZP) informoval o kompetenciách Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike a o zastupovaní záujmov občanov so zdravotným postihnutím na vnútroštátnej i medzinárodnej úrovni. Poukázal na to, že zástupcovia občanov so zdravotným postihnutím sú spravidla prizývaní do pracovných skupín zriaďovaných pre prípravu zákonov alebo riešení konkrétnych problémov. „Záležitosti sú s nami konzultované, to však neznamená, že naše prípadné ´nie´ alebo náš odlišný názor je vždy zo strany štátnych orgánov i akceptovaný,“ povedal.

Lea Rollová z fakulty architektúry STU zamerala svoj príspevok na vysvetlenie pojmu univerzálne navrhovanie. Ide o metódu tvorby prostredia, ktorá myslí na všetkých užívateľov. Zdôraznila, že z hľadiska dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a antidiskriminačného zákona je už dnes možné prístupnosť právne vymáhať. Na záver svojej prezentácie uviedla príklady novších stavieb, ktoré

boli ocenené napriek tomu, že z hľadiska bezbariérového využívania majú značné nedostatky a sú minimálne čiastočne bariérové.

Nielen podľa Rollovej chýba účinný kontrolný mechanizmus, ktorý by bol schopný účinne vymáhať dodržiavanie platnej legislatívy týkajúcej sa bezbariérového projektovania a realizácie bezbariérových stavieb.

Ľuboslava Figurová na konferencii hovorila o založení agentúry osobnej asistencie v Žiline.

Príbehy okolo nás

V záverečnej časti konferencie dostali slovo viacerí užívatelia osobnej asistencie s ťažkým telesným postihnutím, ktorí využívajú vozík. Hovorili o túžbe po nezávislom živote, o možnosti pracovať, o osamostatnení sa od rodičov, o šanci na plnohodnotný vlastný život, čo všetko im osobná asistencia umožňuje. Bez nej si už nedokážu predstaviť svoj život.

Rodičia mentálne postihnutej 22-ročnej dievčiny hovorili o jej i svojom zatiaľ 4-ročnom márnom boji o priznanie osobnej asistencie – súdy nárok na osobnú asistenciu priznajú, úrad práce (v tomto prípade Žilina) ju rozhodnutím neprizná.

Ďalšia užívatelka osobnej asistencie, študentka vysokej školy v Prahe, vo svojom písomnom príspevku navrhla štyri zmeny v osobnej asistencii:

- ustanoviť osobnú asistenciu za platené povolanie,
- zrušiť hranicu príjmu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a spoločne posudzovaných osôb pri priznávaní výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu,
- zrušiť hranicu výšky majetku,
- zrušiť zákaz pobytu mimo územia Slovenska presahujúci dĺžku 60 dní.

Svoje požiadavky aj zdôvodnia. Tento i ďalšie príspevky prisľúbili organizátori konferencie postupne zverejniť na špeciálne pre konferenciu zriadenej web stránke.

Podnety od užívateľov osobnej asistencie i osobných asistentov, ktoré organizátori konferencie dostali v rámci prípravy konferencie, zhrnul do viacerých bodov Ján Podhájecký:

- sociálny štatút osobného asistenta,
- nízka životná úroveň osobných asistentov, ktorí vykonávajú len túto činnosť,
- osobná asistencia nie je prácou alebo brigádou v zmysle zamestnania,
- výkon práce na základe zmluvy prináša so sebou niekedy benevolentný prístup k svojim povinnostiam zo strany osobných asistentov,
- takmer žiadne sociálne zabezpečenie osobných asistentov,
- fluktuácia osobných asistentov, súvisí najmä s nízkym ohodnotením,
- spravodlivé odmeňovanie osobných asistentov,
- kontrast medzi rastom výšky peňažného príspevku za hodinu osobnej asistencie a rastom hodinovej výšky minimálnej mzdy od roku 2010,
- osobná asistencia na trhu práce stráca čím ďalej tým viac svoj kredit,

- zdaňovanie príspevku na osobnú asistenciu,
- nepriznávanie osobnej asistencie ľuďom s mentálnym postihnutím,
- rodič ako osobný asistent,
- zneužívanie osobnej asistencie, je to problém správneho posúdenia rozsahu priznaných hodín osobnej asistencie.

Odkaz ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny

Svoju nespokojnosť so súčasným stavom osobnej asistencie vyjadrili účastníci konferencie formou odkazov, o ktorých odovzdanie ministrom práce Jánovi Richterovi požiadali prítomných riaditeľov odborov ministerstva práce Jána Gaburu a Michala Krivošíka.

Za užívateľov osobnej asistencie prehovoril Boris Klohna. Vyslovil nespokojnosť so zvyšovaním administratívnej náročnosti a pridávaním ďalších povinností pri vykazovaní osobnej asistencie.

Užívatelia osobnej asistencie by privítali zlepšenie situácie s financovaním osobnej asistencie, pretože užívatelia osobnej asistencie majú obrovský problém so získavaním osobných asistentov. Požiadal tiež o zvýšenie maximálneho počtu hodín osobnej asistencie na 24 hodín denne, poukázal na individuálne prípady, keď je to nutné.

Poukázal na to, že zneužívanie prakticky nie je možné, ak je človek odkázaný na osobnú asistenciu a problém vidí v zlom stanovení rozsahu hodín osobnej asistencie.

Za osobných asistentov tlmočil ich názory Ján Podhájecký. Poukázal na skutočnosť, že od roku 2010 sa zdvihla hodinová sadzba na osobnú asistenciu o 20 centov, čo predstavuje celých osem percent. Oproti tomu minimálna mzda vzrástla od roku 2010 o 56 percent. Pre osobných asistentov je to odmena. Na všetkých pracovných pozíciách rástli mzdy, odmeny, len na pozícii osobného asistenta odmena stagnovala a stále stagnuje.

Na záver niekoľko poznámok

Už od začiatku konferencie boli organizátori v časovom sklze. Do programu zaradili príliš veľa príspevkov, i také, ktoré priamo s tematikou osobnej asistencie úzko nesúviseli. Tým nemám na mysli príspevok firmy ARES ako jedného zo sponzorov konferencie. Dôsledkom bolo, že sa nedarilo dodržiavať časový harmonogram konferencie a hlavne, nebol žiadny priestor na otázky na prednášajúcich. Plánované samostatné diskusie medzi užívateľmi osobnej asistencie a medzi osobnými asistentmi boli vypustené.

Organizátori nepripravili písomné vyhlásenia užívateľov osobnej asistencie a osobných asistentov, ktoré by boli zaslané ministrom práce Jánovi Richterovi. Zaslanie „odkazov“ prostredníctvom prítomných riaditeľov odborov ministerstva tak bolo núdzovým riešením...

Vo svojom príspevku v rámci diskusie autor článku prisľúbil organizátorom zaslanie informácie o začiatku medzirezortného pripomienkového konania k avizovanej novele zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, stručne uviedol, kto a ako môže na doméne [54](http://www.slov-</p>
</div>
<div data-bbox=)

lex.sk vkladať pripomienky a vyzval účastníkov, že by bolo dobré zjednotiť sa aspoň na niektorých pripomienkach, ktoré by potom na slov-lexe priamo podporilo čo najviac ľudí. Či sa niečo v tomto smere podarí, ukážu najbližšie mesiace.

Zvukové i video záznamy viacerých príspevkov už zverejnili organizátori na stránke <http://www.forumoa.sk>.

Milan Měchura

EDF – Oracle štipendium pre študentov so zdravotným postihnutím v oblasti e-prístupnosti

Štipendium „[European Disability Forum - Oracle e-Accessibility Scholarship](#)“ bude udelené študentovi so zdravotným postihnutím. Príjemca štipendia získa na akademický rok 2017 – 2018 vo výške 7000 eur.

Študent by mal byť aktuálne zaradený do programu vyššieho vzdelávania v oblasti počítačovej vedy, počítačového inžinierstva, používateľských skúseností alebo príbuzných tém. Ide o účastníkov bakalárskeho, magisterského a doktorantského štúdia.

Štipendium bude prednostne udelené na základe projektov alebo dizertačných prác ktoré sa týkajú potrieb osôb so zdravotným postihnutím v oblasti prístupnosti IKT (e-Accessibility) a/alebo navrhujú inovatívne riešenie zvyšujúce prístupnosť. Projekt musí byť integrálnou súčasťou študentovho študijného programu.

Projekt má byť v štádiu riešenia alebo predloženého návrhu.

Kritériá výberu

Projekt/dizertačná práca sa bude vyhodnocovať na základe nasledujúcich kritérií:

- akademická úroveň študenta,
- originalita projektu,
- vedecká úroveň a súlad s aktuálnym stavom poznania,
- zohľadnenie rôznorodých potrieb ľudí so zdravotným postihnutím,
- inovatívnosť a príspevok projektu k pokroku v oblasti prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím,
- uprednostnení budú študenti, ktorých študijný program trval po celý akademický rok 2016/2017.

Študent je oprávneným žiadateľom, ak je občanom Európskej únie s pobytom v EÚ; je zapísaný na univerzite v EÚ v akademickom roku 2017 – 2018, vrátane on-line univerzít sídliačich v EÚ; študuje v oblasti počítačovej vedy, počítačového inžinierstva, používateľských skúseností alebo podobných tém; má dobré študijné výsledky a má zdravotné postihnutie.

Žiadateľ sa musí prihlásiť do 31. januára 2018 prostredníctvom prístupného [on-line formulára](#) v angličtine.

Porota rozhodne o žiadostiach v marci 2018. Úspešný žiadateľ bude informovaný do 31. marca 2018. Slávnostné odovzdanie štipendia sa uskutoční v máji.

Podrobné informácie o postupe a povinných súčastiach žiadosti nájdete vo [výzve](#).

Kto už získal peniaze

Štipendium na akademický rok 2016/2017 získala Caroline Hurley z Open University Vo Veľkej Británii. Predmetom oceneného projektu bol vývoj mobilnej aplikácie, ktorá bezproblémovo spojí človeka so zdravotným postihnutím s opatrovateľom, tlmočníkom alebo asistentom.

Pomocou tejto aplikácie osoba so zdravotným postihnutím rýchlo zistí miesto najbližšieho poskytovateľa požadovanej služby a jeho časovú dostupnosť.

Štipendium na akademický rok 2017/2018 získal Aineias Martos, doktorand z Katedry informatiky a telekomunikácií národnej a Kapodistrijskej univerzity v Aténach. Hlavným cieľom Aineiasovho výskumu bolo zvýšenie množstva informácií získaných prostredníctvom taktilnej grafiky pre nevidiacich ľudí.

(red)

Cestujete do Česka?

Pomôžu Mapy bez bariér

Mapy bez bariér, ktoré patria do rodiny projektov Nadace Charty 77, vstúpili do novej etapy svojho pôsobenia. Vďaka začleneniu voľne publikovaných dát z podobných projektov sa stávajú najviac kompletným portálom o prístupnosti verejných priestorov v Českej republike, nielen pre osoby so zdravotným postihnutím. Informuje o tom český portál pre osoby so špecifickými potrebami Helpnet.cz.

Mapy bez bariér ponúkajú viac ako 15-tisíc záznamov z oblastí doprava, úrady, služby, stravovanie, kultúra, zdravotníctvo, ubytovanie, šport, pamiatky, kultúra a podobne. Miesta hodnotia na trojstupňovej škále: prístupný, čiastočne prístupný a ťažko prístupný, prípadne neprístupný.

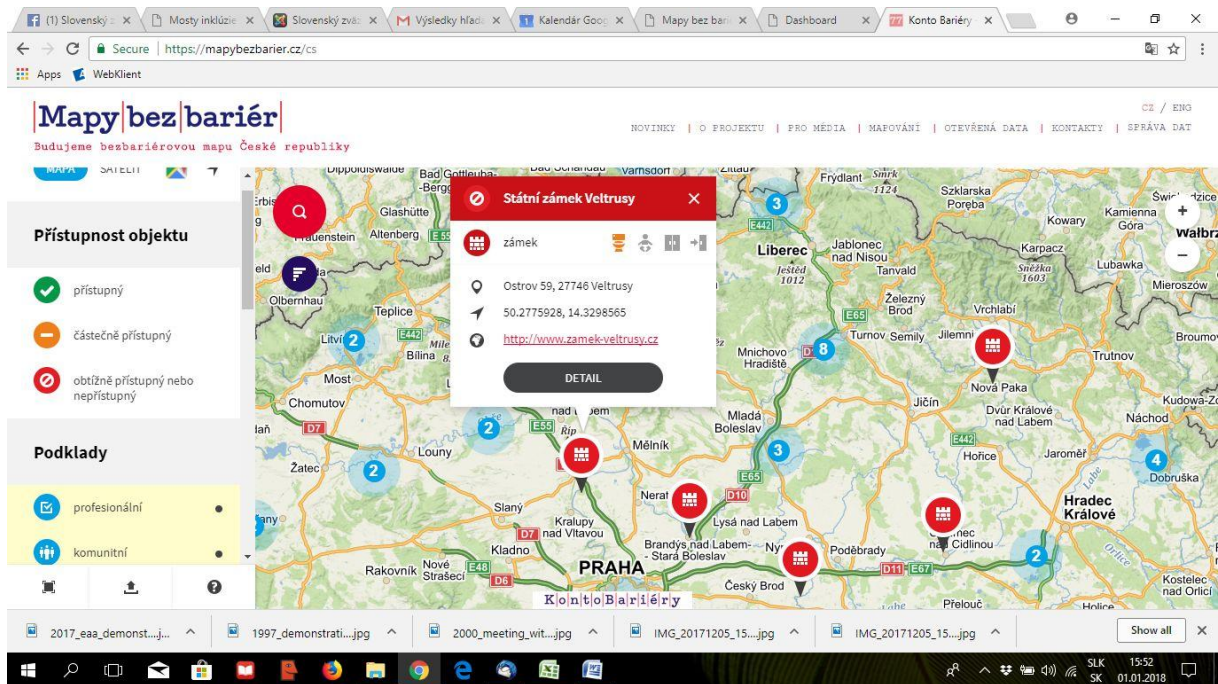
Pred dvoma rokmi počas prvej fáze projektu zmapovali prístupnosť zhruba 600 objektov v celej krajine. Aktivity spolufinancovala Európska únia. Mapy bez bariér sa tak zaradili medzi ďalšie portály ako napríklad Vozejkmap alebo Disway.

[Helpnet cituje](#) manažéra projektu Petra Hazuza, ktorý hovorí, že k významným zdrojom patrí Atlas prístupnosti objektů na území mesta České Budějovice, portály Vozejkmap, Wheelmap a WCKompas, no aj Mapa prístupnosti Brna ako aj ročníkové práce študentov Vysoké školy polytechnické v Jihlave.

Zároveň dáta projektu Mapy bez bariér sú voľne prístupné v rámci otvorenej licencie aj na medzinárodnom portáli www.accessibility.cloud.

V rámci diskusie jeden z čitateľov pridal aj ďalšie tipy: [Textové popisy tras v Hradci Králové pro zrakově postižené](#) a informácie k [mapovaniu v Hradci Králové](#).

(red)

Mapy bez bariér ponúkajú viac ako 15-tisíc záznamov z oblastí doprava, úrady, služby, stravovanie, kultúra, zdravotníctvo, ubytovanie, šport, pamiatky, kultúra a podobne. FOTO – PRINTSCREEN MAPY BEZ BARIÉR